

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026-2028

Kunnanhallitus 27.10.2025 §245
Kunnanvaltuusto 10.11.2025 §79

Sisällysluettelo

1 Kunnanjohtajan katsaus.....	4
2 Kunnan toimintaympäristö	5
2.1 Väestö ja työllisyys.....	5
3 Kuntastrategia 2026-2030	7
3.1 Strategiset mittarit vuosille 2026-2030	7
4 Kuntastrategian toteuttaminen	9
5 Kuntakonserni	10
6 Talousarvion ja taloussuunnitelman lähtökohdat.....	11
6.1 Periaatteet lainsäädännössä.....	11
6.2 Talousarvion rakenne	12
6.3 Yleinen taloudellinen tilanne ja julkisen talouden näkymät	12
6.4 Vesilahden kunnan taloudellinen tilanne	14
6.4.1 Kunnan talouden yleiskuva	14
6.4.2 Vuoden 2026 talousarvio.....	15
6.4.3 Keskeisimmät riskit ja riskienhallinta	16
6.4.4 Kunnan henkilöstö	17
7 Talousarvio 2026 ja -suunnitelma 2026-2028	19
7.1 Tuloslaskelmaosa	19
7.2 Talouden tasapainottaminen	24
7.3 Ulkoinen tuloslaskelma	24
7.4 Sitovuus	25
8 Käyttötalousosa vuosille 2026-2028	26
8.1 Tarkastuslautakunta	26
8.1.1 Tarkastuslautakunta	26
8.2 Kunnanhallitus	27
8.2.1 Hallintopalvelut	27
8.3 Sivistyslautakunta.....	31
8.3.1 Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut.....	31
8.3.2 Vapaa-ajan palvelut.....	34
8.4 Tekninen lautakunta.....	38
8.4.1 Tekniset palvelut.....	38
8.4.2 Vesi- ja viemärlaitos.....	41

8.5	Rakennus- ja ympäristölautakunta.....	43
8.5.1	Rakennusvalvonta, yksityistiet ja ympäristönsuojelu	43
9	Investointiosa.....	47
9.1	Investointisuunnitelma	47
9.2	Investointien sitovuustasot	50
9.3	Investoinnit 2026, perustelut	50
10	Rahoituslaskelma.....	52
11	Talousarvion yhdistelmä	54

1 Kunnanjohtajan katsaus

Kirjoittamani kunnanjohtajan katsaukset alkavat vuosi vuodelta toistaa itseään siltä osin, että muutoksesta on tullut pysyvä normi. Vuosi 2026 jatkaa koronapandemiasta alkanutta kuntakentän muutosten sarjaa, mutta nyt painopiste alkaa hiljalleen siirtyä enemmän sopeutumiseen ja uudistumiseen. Toki vuoteen 2026 muutoksia aiheuttaa hankintalain uudistus, johon liittyy paljon epävarmuustekijöitä erityisesti pienten kuntien näkökulmasta. In house-mallin romuttuminen tulee johtamaan uusiin tapoihin järjestää toimintoja. Muutos voi olla lopputulokseltaan positiivinen, mutta sen vaatimat resurssit kuormittavat organisaatiota merkittävästi.

Vuoden 2025 aikana toteutettu TE-palveluiden siirto työllisyysalueille on tuonut mukanaan sekä haasteita että uusia yhteistyön muotoja. Vesilahden osalta työllisyydenhoidon kustannukset nousivat työllisyysalueen käynnistymisen myötä. Tämän panostuksen toivotaan pitkällä aikavälillä näkyvän vaikuttavampina palveluina, kasvavana työllisyytenä ja erityisesti vähenevinä sakkomaksuina. Työllisyyden hoito on tärkeä osa kunnan elinvoimaa, ja sen kehittämiseen panostetaan yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Hyvinvointialueen kanssa yhteistyö on alkanut hakeutua uomiinsa. Pirhan talouden tasapainottaminen aiheuttaa jatkuvia muutoksia, mutta isossa kuvassa roolit ovat selkiytyneet. Vuonna 2026 yhteistyö saa uuden muodon, kun Vesilahden sote-kiinteistöt siirtyvät perustetun konserniyhtiön hallintaan. Uudet vuokrasopimukset vähentävät epävarmuutta jatkosta ja tuovat vakautta vesilahtelaisten palveluihin tuleville vuosille.

Kunnan talouden tasapainotustyö on edennyt suunnitellusti. Vuosi 2026 on askel oikeaan suuntaan. Suunniteltu alijäämä on pienentynyt ja rakenteellisia muutoksia on tehty. Talouden tasapainotusohjelman mukaiset toimenpiteet ovat olleet osin vaikeita, mutta välttämättömiä. Moniin tasapainotustoimiin liittyy kuitenkin toimintaympäristön ja talouden muutoksiin liittyvää epävarmuutta. Tavoitteena on edelleen saavuttaa taloudellinen tasapaino vuoden 2027 loppuun mennessä, ja työ jatkuu määrätietoisesti.

Vaikka toimintaympäristö on edelleen muutoksessa ja kuntatalouden tilanne haastava, Vesilahden kunta katsoo tulevaisuuteen luottavaisesti. Olemme osa kasvavaa ja kehittyvää kaupunkiseutua, ja meillä on vahva tahto rakentaa kestävää tulevaisuutta. Vuosi 2026 ei ole vain jatkoa muutoksille – se on vuosi, jolloin 2025 aloittanut uusi kunnanvaltuusto linjaa kunnan tulevaisuutta. Uusi kuntastrategia ja strateginen yleiskaava luovat askelmerkit sekä tavoitteet kehittämiselle ja kasvulle.

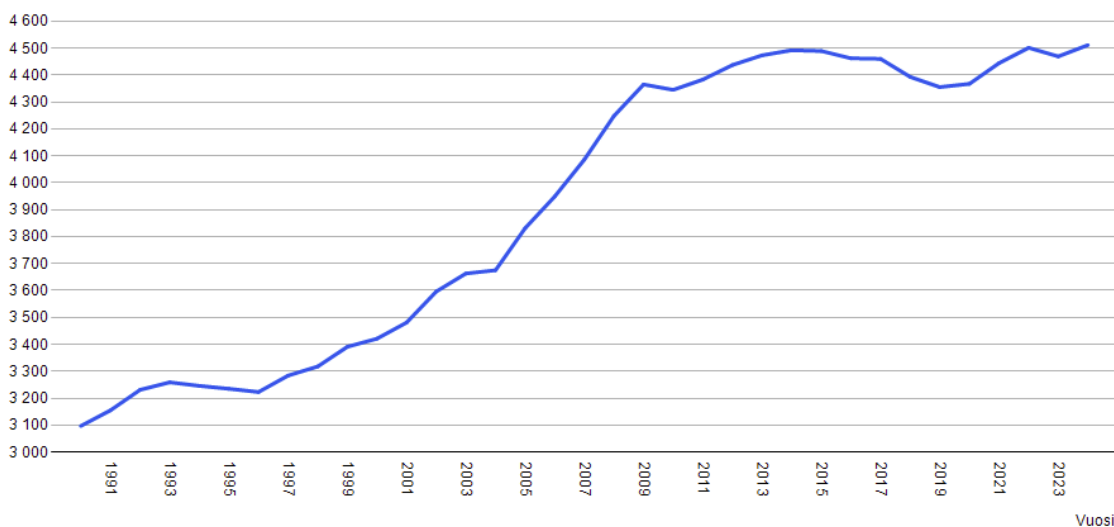
Mikko Latvala
Kunnanjohtaja

2 Kunnan toimintaympäristö

Vesilahti sijaitsee Pyhäjärven etelä- ja kaakkoisrannalla Pirkanmaan maakunnassa ja kuuluu Tampereen seutukuntaan. Tampereen ja Vesilahden välinen etäisyys linnuntietä mitattuna on 23 kilometriä, autolla matkaa on noin 25 minuuttia. Vesilahden naapurikuntia ovat Akaa, Lempäälä, Nokia, Pirkkala, Sastamala ja Urjala. Vesilahden kunta on perustettu vuonna 1869, mutta asutusta Vesilahdella on ollut jo tuhansia vuosia. Vesilahden pinta-ala on 354 km², josta vettä on peräti 52 km². Rantaviivaa on yhteensä 250 kilometriä. Vesilahden nimikkoeläin on valkohäntäpeura (valkohäntäkauris), joka tuotiin Suomeen ja Laukon kartanon maille vuonna 1934. Nimikkolintu on kurki, joka näkyy myös kunnan vaakunassa. Kurki kuvaa Laukon kartanoa lähes 400 vuotta hallinnutta Kurki-sukua.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirtyivät kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alussa. Vesilahti kuuluu Tampereen seudun työllisyysalueeseen, jonka vastuukunta on Tampereen kaupunki. Vesilahden alueella ympäristöterveydenhuollon viranomaisvalvonnasta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta, eläinsuojelusta ja eläintautien vastustamisesta huolehtii Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö Pirteva. Vesilahden maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät hoidetaan Lempäälässä ja lomituspalvelut Sastamalassa.

2.1 Väestö ja työllisyys

Kunnan väkiluku 1990-2024, lähde: Tilastokeskus

Vesilahden väkiluku ylitti 4 500 asukkaan rajan vuonna 2022 ja vuoden päättyessä kunnassa oli 4 501 asukasta. Vuonna 2023 positiivinen väestökehitys taittui, mutta palasi jälleen kasvu-uralle vuoden 2024 aikana. Vuoden 2024 lopussa väkiluku oli 4 511 ja elokuun 2025 lopussa 4 553.

Elokuuta 2025 koskevan työllisyyskatsauksen mukaan työttömien työnhakijoiden määrä koko maassa oli 311 127 henkeä, mikä on 31 500 henkilöä enemmän kuin edellisenä vuonna vastaavaan aikaan. Luvut sisältävät lomautettujen määrän. Prosentuaalinen kasvu oli 11,3 prosenttia. Koko maan keskimääräinen työttömyysaste oli 11,5 prosenttia, kun se edellisenä vuonna vastaavaan aikaan oli 10,4 prosenttia.

Pirkanmaalla työttömien työnhakijoiden määrä oli vuoden 2024 elokuussa 29 910, mikä on 2 500 henkilöä enemmän kuin vuoden 2024 elokuussa. Pirkanmaan työttömyysaste oli 11,3 prosenttia, mikä oli maan kahdeksanneksi alin. Edeltävänä vuonna samaan aikaan Pirkanmaan työttömyysaste oli 10,6 prosenttia ollen maan yhdeksänneksi alin. Vesilahden työttömyysprosentti oli elokuussa 2025 6,9 prosenttia, mikä on hieman korkeampi kuin edeltävänä vuonna samaan aikaan (elokuu 2024 6,6 prosenttia). Vesilahtea alempi työttömyysprosentti oli Pirkanmaalla Pälkäneellä (6,5 prosenttia).

3 Kuntastrategia 2026-2030

Vesilahden Kuntastrategian 2026-2030 valmistelu käynnistettiin kesäkuussa 2025. Valmistelua on tehty syksyn aikana ja tavoitteena on saada valmis kuntastrategia kunnanvaltuuston päätettäväksi joulukuussa. Valmisteluprosessiin on osallistettu päättäjien lisäksi henkilöstöä ja kuntalaisia. Strategian keskeisenä painospisteenä tulee edelleen olemaan laadukkaat perheiden palvelut. Strategian lopullinen sisältö varmistuu kunnanvaltuuston päätöksen myötä.

3.1 Strategiset mittarit vuosille 2026-2030

Tavoite	Mittari	Lähtö- taso (2024)	2025	2026	2027	2028	2029	Tavoi- tetaso (2030)
Tieto kunnan toiminnasta on helposti saatavissa	Kuntalais-kysely, asteikko 1-5	3,47						4,0
Asiointi kunnan kanssa on helppoa	Kuntalais-kysely, asteikko 1-5	3,27						4,0
Kuntalaiset arvostavat Vesilahtea hyvänä asuinpaikkana	Kuntalais-kysely, asteikko 1-5 /perhekokoo	1: 4,2 2-3: 4,1 4-5: 4,16 6+: 4,27						1: < 4,0 2-3: < 4,0 4-5: < 4,0 6+: < 4,0
Kuntalaisten hyvinvointi paranee	Hyte-kerroin (0-100 pistettä)	72/100						80/100
Henkilöstön työtyytyväisyyden taso on hyvä tai erinomainen	Henkilös-tökysely, asteikko 1-5	3,97						4,0

Vakituisen henkilöstön vaihtuvuus on maltillista	Lähtövaihtuvuusprosentti	6,65						5-10 %
Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä vähenee	Sairauspoissaoloprosentti/vakituisen työntekijä	5,2						4,5 %

Tavoite	Mittari	Lähtötaso (2024)	2025	2026	2027	2028	2029	Tavoitetaso (2030)
Yritysten kasvun edellytykset paranevat	Kunnan osuus yhteisöveron tuotosta (€)	472 326 €						650 000 €
Kunnan yrityskannan kasvun tukeminen	Aktiivisten yritysten lukumäärä kunnassa (lkm)	664						700
Kunnan työpaikkaomavaraisuus paranee	Työpaikkaomavaraisuus	tieto ei saatavilla 2023: 45,7						50
Verotulot kasvavat	Verotulot €/asukas	2 172 €						2 500 €
Lainakanta kasvaa maltillisesti	Lainakanta €/asukas	3 306 € (kauounkiseudun ka. 2024: 3 633 €/as)						Lainakanta kaupungunkiseudunkuntien tasolla
Investointien omarahoituksen varmistaminen (pitkä aikaväli)	Toiminnan & investointien rahavirta (5v kertymä)	-676 t€						Rahavirta ei pysyvästi negatiivinen

4 Kuntastrategian toteuttaminen

Tavoitteena on, että kunnanvaltuusto hyväksyy uuden kuntastrategian 2026-2030 joulukuussa 2025. Alkuvuodesta 2026 käynnistetään strategian toteuttamisohjelman valmistelu.

Toteuttamisohjelmaan kirjataan kuntastrategiaa tarkemmalla tasolla tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita. Toteuttamisohjelman lopullinen muoto riippuu laadittavan kuntastrategian sisällöstä ja valtuuston asettamasta tahtotilasta. Tavoitteena on saada toteuttamisohjelma kunnanvaltuuston päätettäväksi kevään 2026 aikana.

5 Kuntakonserni

Vesilahden kunnanvaltuusto on 18.8.2025 §61 päättänyt perustaa Vesilahden kunnan ensimmäisen tytäryhtiön. Kunnan omistusosuus yhtiöstä on 100 prosenttia. Vesilahden Kuntakiinteistöt Oy tulee hallinnoimaan kunnan sote-kiinteistöjä (palveluasuntola ja terveysasema) 1.1.2026 alkaen. Yhtiön vuoden 2026 tavoitteena on vakiinnuttaa yhtiön toiminta ja käytännöt.

6 Talousarvion ja taloussuunnitelman lähtökohdat

6.1 Periaatteet lainsäädännössä

Kuntalain (410/2015) 13 luvun 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa valtuusto hyväksyy kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio ja taloussuunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden ohjauksen ja valvonnan välineitä. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Kuntalain talousarvio- ja suunnitelmasäännösten tarkoituksena on varmistaa kunnan tehtävien ja talouden oleminen kestävällä pohjalla ja tasapainossa. Talouden suunnittelun lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoidut talouden kehitysnäkymät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä toimintaympäristön muutokset. Talousarviossa esitetään tavoitteiden toteutuksen edellyttämät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

6.2 Talousarvion rakenne

Talousarviossa tulee olla *käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa* sekä *investointi- ja rahoitusosa*.

Käyttötalousosassa määrärahat ja tuloarviot sidotaan tavoitteisiin. Valtuusto osoittaa toimielimelle määrärahan ja asettaa mahdollisen tuloarvion määrätyn tehtävän hoitamiseksi siten, että tehtävälle asetetut tavoitteet toteutuvat. Vesilahden kunnassa on seitsemän valtuustoon nähden sitovaa vastuualuetta: tarkastuslautakunta, hallintopalvelut, opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut, vapaa-ajan palvelut, tekniset palvelut, vesi- ja viemärilaitos sekä rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu.

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo- ja rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosaan yhdistellään tehtävien toimintatulot ja toimintamenot. Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudjeteissa. Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot, satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot. Mainittujen erien sitovuuteen sovelletaan samoja perusteita kuin käyttötalousosan ja investointiosan tuloarvioissa ja määrärahoissa. Tuloarvioiden alittuminen ja määrärahan ylittyminen on käsiteltävä talousarviomuutoksena valtuustossa.

Rahoituslaskelma osoittaa, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Rahoitusosa on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kuvataan toiminnan ja investointien rahavirtaa. Siitä nähdään, miten vuosikate ja muu tulo- ja rahoitus riittävät investointimenojen kattamiseen. Toisessa osassa arvioidaan rahoituksen rahavirta. Talousarviota laadittaessa tärkeitä eriä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä kassavarojen muutokset.

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

6.3 Yleinen taloudellinen tilanne ja julkisen talouden näkymät

Vuonna 2024 Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvoi vuositasolla 0,4 prosenttia. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan BKT kasvaa tänä vuonna 1 prosentin tahtia ja kasvu sopeutuu vuonna 2026 1,4 prosentin tuntumaan. Vuonna 2027 kasvu jatkuu ollen 1,7 prosenttia. Epävarmuus ja Yhdysvaltojen tullit hidastavat maailmantalouden elpymistä, minkä lisäksi Suomen vientiä heikentää vaisu kysyntä Euroopassa. Yksityiset investoinnit ovat kuitenkin kasvaneet Suomessa vuoden 2024 lopulta saakka ja tänä vuonna investoinnit kasvavat selvästi edellisiin vuosiin nähden. Vaikka tilanne on edelleen heikko rakentamisessa, eivätkä asuntomarkkinat ole vielä toipuneet normaalille tasolle, energiasiirtymään ja uuden teknologian

käyttöönottoon liittyvät investoinnit kasvavat vauhdilla. Investointeja lisäävät myös puolustushankinnat, joiden taso pysyy korkeana tulevina vuosina.

Vuositasolla työttömiä on tänä vuonna noin 9,4 prosenttia työvoimasta. Työllisyystilanteen odotetaan kuitenkin paranevan ensi vuodesta lähtien ja työttömyyden odotetaan laskevan 9,0 prosenttiin. Inflaatio on alentunut selvästi energian ja omistusasumisen hintojen laskun myötä. Kuluttajahintaindeksin mukaan hintojen nousu olisi jo lähes pysähtynyt. Inflaation hidastumisen ja palkkojen korotusten myötä reaaliensiot ovat kääntyneet kasvuun. Kotitalouksien keskimääräisten reaalitulojen kasvua hidastavat tänä vuonna heikko työllisyystilanne, sosiaalietuuksien leikkaukset ja kulutusverojen korotukset. Varovainen yksityinen kulutus jarruttaa tällä hetkellä Suomen talouden elpymistä, sillä vaikka kotitalouksien ostovoima kasvaa, pelko työttömyydestä syö luottamusta tulevaisuuteen ja kasvavista tuloista laitetaan normaalia suurempi osuus säästöön.

Julkisen talouden kohentuminen on hidasta ja verotulot kehittyvät heikosti tänä vuonna. Vaikka inflaatio hidastuu, julkisen talouden velka kasvaa suhteessa BKT:hen ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon menot, puolustusmenot ja korkomenot kasvavat nopeaa vauhtia. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 4,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vuonna 2026 alijäämän odotetaan pienenevän 3,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja asettuvan noin 3,1 prosenttiin vuoteen 2029 mennessä. Valtionhallinto on julkisen talouden sektoreista alijäämäisin.

Väestön ikääntyminen on jo noin kymmenen vuoden ajan lisännyt eläkemenoja ja aiheuttaa merkittäviä paineita julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyYTEEN. Ikääntyneen väestön määrän kasvu lähivuosikymmeninä lisää hoiva- ja terveysmenoja, joiden rahoittamiseksi nykyinen kokonaisveroaste ei tulevaisuudessa riitä. Samaan aikaan työikäisen väestön kasvun hidastuminen ja hidas tuottavuuden kasvu pitävät talouskasvun vaimeana, mikä heikentää veropohjaa, jota käytetään julkisten palveluiden ja sosiaaliturvan rahoittamiseen. Pitkällä aikavälillä julkisen talouden tulojen ja menojen välillä vallitsee epätasapaino eli kestävyysvaje. Suomessa julkisyhteisöjen menot ovat rakenteellisesti liian korkeat suhteessa tuloihin, mikä näyttäytyy kestävyysvajeena, joka on noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Paikallishallinto pysyi vuonna 2024 alijäämäisenä, vaikka sektorin menojen kasvu saatiinkin ennakoarvioista huolimatta maltilliseksi. Vuonna 2024 menojen kasvu oli noin 2 prosenttia, mutta tänä vuonna menot kasvavat hieman nopeammin palkankorotusten ja TE-uudistuksen vuoksi. Hyvinvointialueet onnistuivat vakauttamaan taloutensa vuonna 2024, mutta eivät vielä parantamaan alijäämäistä rahoitusasemaansa. Hyvinvointialueiden tulisi pystyä kattamaan aiempien vuosien taseisiin kertyneet alijäämänsä, minkä seurauksena hyvinvointialueiden sopeutustarpeet jatkuvat.

Vuonna 2024 kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni lähes miljardilla eurolla noin 3,26 miljardiin euroon. Toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi ensimmäistä kertaa 2020-luvulla negatiiviseksi, mikä näkyi myös lainakannan selvänä kasvuna. Kuntakonsernien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni yli 800 miljoonalla eurolla. Vuosikate riitti kattamaan poistot, mutta ei kasvaneita nettoinvestointeja. Kuntakonsernien yhteenlaskettu tulos heikkeni edellisestä

vuodesta 735 miljoonalla eurolla 1,37 miljardiin euroon, minkä lisäksi kuntakonsernien yhteenlaskettu lainamäärä kasvoi 1,83 miljardilla edellisvuoteen verrattuna. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkeni, mikä tarkoittaa sitä, että investointeja on jouduttu rahoittamaan lainoilla ja kertyneillä rahavaroilla.

Kuntatalouden alijäämä syvenee kuluvana vuonna, mikä aiheutuu mm. kulutusmenojen ja investointien kasvusta, vaimeasta verotulojen kehityksestä ja valtionosuuksiin tehtävistä leikkauksista. Arvioiden mukaan kuntien vuosikate supistuu, mutta riittää kattamaan poistot. Kuntatalouden näkymät pysyvät heikkoina myös vuonna 2026. Keväällä 2025 saavutettu kolmevuotinen palkkasopimus kasvattaa kuntatalouden kustannuksia. Vaikka kuntien verotulojen kasvun odotetaan kiihtyvän ensi vuonna, kuntahallinnon alijäämä pienenee vain hieman ja on 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tulojen ja menojen epätasapaino syvenee, eivätkä vuosikatteen riitä kattamaan nettoinvestointeja. Negatiiviset toiminnan ja investointien rahavirrat näkyvät kuntatalouden lainakannan kehityksessä, joka uhkaa kasvaa 26,5 miljardiin euroon vuonna 2029. Samalla laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kaikissa kuntakokoryhmissä – isoimmat korotuspaineet kohdistuvat painelaskelman perusteella vuosiin 2026 ja 2027 ja koskevat kaikkia kuntakokoryhmiä. Korotuspaine kasvaa lähivuosina erityisesti väestöään menettävissä ja vanhemman väestön kunnissa, joissa veroprosentit ovat pääsääntöisesti jo nyt valtakunnallista keskitasoa korkeammat.

Lähteet:

Valtiovarainministeriö (2025) Taloudellinen katsaus. Syksy 2025. Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2025:49. Saatavissa <https://vm.fi/taloudellinen-katsaus-syksy-2025#/2/7> Viitattu 1.10.2025.

Valtiovarainministeriö (2025) Kuntatalousohjelma vuodelle 2026. Syksy 2025. Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2025:53. Saatavissa https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/166467/VM_2025_53.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 1.10.2025.

6.4 Vesilahden kunnan taloudellinen tilanne

6.4.1 Kunnan talouden yleiskuva

Vesilahden kunnalla on takanaan useita hyviä vuosia. Viimeisin alijäämäinen tilinpäätös on vuodelta 2018, jolloin tilikauden alijäämä oli -1 630 991 euroa ja taseen mukainen edellisten tilikausien ylijäämä 655 251 euroa. Vuosien 2019 – 2024 tilinpäätökset olivat ylijäämäisiä vaihdellen 14 101 euron ja 1 604 444 euron välillä. Vuoden 2024 lopussa kunnan taseen mukainen ylijäämä oli 4 772 435 euroa. Kunnassa on toteutettu vuosina 2020-2022 tasapainotusohjelma, minkä lisäksi vuoden 2022 talousarviossa päätettiin tasapainotusohjelmasta, jonka toimenpiteistä pääosa ajoittui vuoteen 2023.

Kunnanvaltuusto vahvisti 11.11.2024 §56 talousarvion vuodelle 2025. Talousarvion mukainen alijäämä on -700 000 euroa. Keväällä 2025 kunnassa laadittiin vuosille 2025-2027 ajoittuva

tasapainotusohjelma, josta kunnanvaltuusto päätti 19.5.2025 §32. Tasapainotuksen tavoitteena oli, että talous saadaan tasapainoon vuoteen 2027 mennessä. Tasapainotusohjelman vuoden 2025 toimenpiteet lisäävät vuoden 2025 tuottoja 10 000 eurolla ja vähentävät kuluja 127 500 eurolla. Elokuussa 2025 valtuusto päätti vuotta 2025 koskevista talousarviomuutoksista, joihin sisältyivät edellä mainitut tasapainotuspäätökset sekä valtionosuuksien korottaminen 166 921 eurolla. Talousarviomuutosten jälkeinen vuoden 2025 alijäämä on -395 579 euroa. Keväällä 2025 vahvistetun tasapainotusohjelman mukaiset tasapainotuspäätökset lisäävät vuoden 2026 tuottoja 190 000 eurolla ja vähentävät menoja 476 000 eurolla sekä lisäävät vuoden 2027 tuloja 310 000 eurolla ja vähentävät menoja 775 000 eurolla vuoden 2025 alkuperäiseen talousarvioon nähden.

Vuoden 2026 talousarvion laadintaa varten kunnanhallitus antoi 11.8.2025 §183 talousarviokehyksen, jonka mukaan kunnan vuoden 2026 talousarvio tulee laatia siten, että tilikauden 2026 alijäämä on enintään -225 000 euroa. Kunnan taloutta haastaa keväällä 2025 solmittu palkkasopimus yleiskorotuksineen sekä vuoden 2025 alusta kunnille siirtynyt vastuu työllisyyspalveluiden järjestämisestä sekä aiempaa korkeampi maksuvastuu työttömyysetuuksista, joka erityisesti korkean ja pitkittyvän työttömyyden aikana rasittaa kuntataloutta. Samaan aikaan kunnan kokoon nähden korkea investointitaso (tp 2023: 4,4 miljoonaa euroa; tp 2024: 4,1 miljoonaa euroa; ta 2025: 3,6 miljoonaa euroa; ta 2026: 4,2 miljoonaa euroa; ts 2027: 3,3 miljoonaa euroa; ts 2028: 4,4 miljoonaa euroa) nostaa poistojen kokonaismäärää, minkä lisäksi myös lainatarve nousee, kun tulorahoitus ei riitä kattamaan investointeja ja lainojen lyhennyksiä. Lainatarpeen kasvu johtaa korkokustannusten kasvuun.

Asukaskohtainen lainamäärä on kuntien lainamäärää kuvaava tunnusluku ja tilinpäätöksessä 2024 se oli 3 308 euroa/asukas. Vuonna 2025 nostettujen lainojen myötä kunnan asukaskohtainen lainamäärä kasvaa ja arvio tilikauden lopun tilanteesta on 3 483 euroa/asukas. Talousarvio- ja suunnitelmavuosien aikana kunnan lainakannan kasvu jatkuu ja luku on vuoden 2026 lopussa 4 006 euroa/asukas, vuoden 2027 lopussa 4354 euroa/asukas ja vuoden 2028 lopussa 4 864 euroa/asukas. Lainojen kokonaismäärä nousee vuoden 2024 14,9 miljoonasta eurosta vuoden 2028 22,7 miljoonaan euroon.

6.4.2 Vuoden 2026 talousarvio

Vesilahden kunnanhallitus antoi 11.8.2025 §183 talousarviokehyksen vuodelle 2026. Päätöksen mukaan talousarvio 2026 tulee laatia siten, että vuoden 2026 alijäämä on enintään -225 000 euroa.

Talousarvio 2026 on laadittu kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti. Kunnan tuloslaskelman välituloksena esitettävä toimintakate ilmoittaa, miten paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Talousarvion mukainen toimintakate on -14 683 130 euroa, mikä on 712 941 euroa (5 prosenttia) alempi kuin vuoden 2025 muutetun talousarvion toimintakate. Vuosikatteella tarkoitetaan sitä tulorahoitusta, joka jää juoksevien menojen jälkeen käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vesilahden vuosikate ei riitä suunnitelmakaudella kattamaan kunnan investointeja ja lainojen lyhennyksiä. Vuoden

2026 talousarvion mukainen vuosikate on 1 262 595 euroa, mikä on 43 626 euroa (3 prosenttia) korkeampi kuin vuoden 2025 muutetun talousarvion mukainen vuosikate. Talousarvion mukainen alijäämä on -225 000 euroa ja alijäämä on näin ollen 170 579 euroa alempi kuin vuoden 2025 muutetussa talousarviossa.

Kunnanhallitukselle esitetään 27.10.2025 seuraavia vuoden 2026 veroprosentteja, joiden mukaisesti talousarvion 2026 verotulot on budjetoitu:

Tulo- ja kiinteistöveroprosentit	Vuosi 2026
Tuloveroprosentti	9,30 %
Kiinteistöveroprosentit	
Rakennusten yleinen kiinteistöveroprosentti	1,25 %
Maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti	1,30 %
Vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentti	0,55 %
Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti	1,40 %
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöveroprosentti	0,00 %
Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti	3,00 %

Tulo- ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2026

6.4.3 Keskeisimmät riskit ja riskienhallinta

Julkisomisteisten sidosyksikköyhtiöiden eli inhouse-yhtiöiden käyttö on yleistynyt kunnissa. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen 20.6.2023 päivätyssä hallitusohjelmassa on määritetty, että sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 prosenttia). Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kunnan on omistettava vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista, jotta yhtiö katsotaan kunnan sidosyksiköksi ja siltä voidaan tehdä sidosyksikköhankintoja. Hankintalakiluonnos oli lausuntokierroksella alkuvuodesta 2025 ja työ- ja elinkeinoministeriö vastaanotti yli 620 hankintalain muutoksista annettua lausuntoa. Syyskuun 2025 lopussa esitettyjen tietojen mukaan jäte- ja jätevesihuolto jätetään lain ulkopuolelle, minkä lisäksi sosiaali- ja terveysalan ict-hankkeille tulee hieman aiemmin kaavailtua pidempi siirtymäaika. Muilta osin hankintalain muutosta edistetään ja hallitus aikoo antaa lakiesityksen eduskunnalle loppuvuodesta.

Vesilahden kunnan talous- ja palkkahallinnon palvelut tuotetaan Monetra Pirkanmaa Oy:ssä ja ruokatuotteet ja -tarvikkeet hankitaan Pirkanmaan Voimia Oy:ltä. Lisäksi kunta on tehnyt hankintoja Kuntien Tiera Oy:n kautta. Kunnalla ei ole missään edellä mainituista yhtiöistä vähintään 10 prosentin omistusta, minkä vuoksi sidosyksikköhankintoja ei voida siirtymäajan jälkeen enää tehdä em. tahoilta. Palveluiden kilpailuttaminen ja siirtäminen palveluntuottajalta

toiselle on aikaa vievää ja sitoo henkilöstöresursseja. Lyhyiden siirtymäaikojen vuoksi joudutaan toteuttamaan rinnakkain useampaa kilpailutusta ja palveluiden siirtoa, mikä pienessä kunnassa on haastavaa.

1.1.2025 tapahtuneessa TE-uudistuksessa kunnille siirtyi vastuu työllisyyspalveluiden järjestämisestä ja samalla kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoittamisesta kasvoi. Vesilahdella on perinteisesti ollut hyvä työllisyystilanne, mutta valtakunnallinen työllisyystilanteen heikkeneminen näkyy myös Vesilahdella. Vesilahti kuuluu Tampereen seudun työllisyysalueeseen ja Vesilahti on työllisyysalueella suhteellisesti uudistuksen suurin häviäjä. Uudistuksesta aiheutuvia kustannuksia ei saada katettua valtionosuuksien kasvulla, vaan osa kustannuksista jää katettavaksi kunnan muulla rahoituksella. Samaan aikaan tapahtunut työllisyyskustannusten maksuvastuun kasvu heikossa työllisyystilanteessa rasittaa kunnan taloutta. Jos työllisyystilanteen paraneminen pitkittyy, jäävät työttömyyskustannukset rasittamaan kunnan taloutta pidemmällä aikavälillä.

Edellä kuvattujen tunnistettujen riskien lisäksi on huomioitava, että valtiotason ja lainsäätäjän ratkaisulla ylipäättään on merkittäviä vaikutuksia kuntien toimintaympäristöön ja talouteen ja osa muutoksista tulee voimaan lyhyellä siirtymäajalla. Kunnan mahdollisuudet vaikuttaa valtiotason ja lainsäätäjän ratkaisuihin ovat rajalliset. Peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää ollaan uudistamassa ja uuden järjestelmän on tarkoitus tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2027 alusta. Ennakoarvio on, että uudistus ei tule merkittävästi vaikuttamaan Vesilahden valtionosuuksiin, mutta tieto tarkentuu uudistustyön edetessä. Kuntiin vaikuttavat myös talouden suhdanteet, valtakunnallinen syntyvyyden lasku, väestön keskittyminen ja muut yleiset trendit. Vesilahden sijainti Tampereen seutukunnassa on hyvä, mutta kunnan pitää silti huolehtia houkuttelevuudestaan asuinpaikkana niin uusille kuin jo kunnassa asuville asukkaille.

6.4.4 Kunnan henkilöstö

Kunnan henkilöstö jakautuu seuraavasti:

Henkilöstön määrä	TP 2024	TOT. 1-9/2025	TA 2026
Hallintopalvelut	11,91	7,64	9
Tekniset palvelut	28,22	20,8	28
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	145,5	103,56	145
Vapaa-ajan palvelut	11,17	7,41	10
Rakennusvalvonta, yksityistiet ja ympäristönsuojelu	3,02	2,16	3
Yhteensä	199,82	141,57	195

Henkilöstön määrä on HTV2-luku (palkallisten palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä / 365 * (osa-aikaprosentti/100)). Henkilöstön määrän esittämistapaa on muutettu edeltävään vuoteen nähden perustuen Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston 18.6.2025 julkaisemaan kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetietoja koskevaan yleisohjeeseen.

7 Talousarvio 2026 ja -suunnitelma 2026–2028

7.1 Tuloslaskelmaosa

(ulk + sis)	TP 2024	MTA 2025*	TA 2026	muutos	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	5 916 589	5 669 757	4 914 617	-12,8 %	4 966 317	5 021 889
Myyntituotot	2 034 714	1 754 726	2 021 158	15,2 %	2 024 758	1 978 430
Maksutuotot	442 189	414 500	437 700	5,6 %	437 700	437 700
Tuet ja avustukset	350 089	253 149	216 952	-14,3 %	225 052	216 952
Muut toimintatuotot	3 089 597	3 247 382	2 238 807	-31,1	2 278 807	2 388 807
Valmistus omaan käyttöön	26 660	0	30 000	0,0 %	30 000	30 000
Toimintakulut	-18 744 826	-19 639 946	-19 627 747	0,1 %	-19 876 578	-20 173 374
Henkilöstökulut	-10 283 397	-10 579 147	-10 577 564	0,0 %	-10 730 976	-10 920 386
Palvelujen ostot	-5 025 698	-5 557 434	-5 505 173	0,9 %	-5 578 639	-5 659 651
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 083 796	-1 087 860	-921 128	15,3 %	-935 157	-953 449
Avustukset	-400 403	-512 000	-626 500	-22,4 %	-626 500	-626 500
Muut toimintakulut	-1 951 532	-1 903 504	-1 997 381	-4,9 %	-2 005 306	-2 013 389
Toimintakate	-12 801 577	-13 970 189	-14 683 130	-5,1 %	-14 880 261	-15 121 485
Verotulot	11 769 206	12 165 540	12 757 560	4,9 %	13 391 180	13 812 560
Valtionosuudet	2 979 330	3 322 618	3 487 265	5,0%	3 487 265	3 487 265
Rahoitustuotot ja -kulut	-175 224	-299 000	-299 100	0,0 %	-320 000	-410 000
Korkotuotot	13 460	0	0	0 %	0	0
Muut rahoitustuotot	117 878	159 000	30 000	-81,1 %	75 000	75 000
Korkokulut	-299 390	-378 000	-320 000	15,3 %	-390 000	-480 000
Muut rahoituskulut	-7 171	-70 000	-9 100	88,6 %	-5 000	-5 000
Vuosikate	1 771 735	1 218 969	1 262 595	3,6 %	1 678 184	1 768 340
Poistot ja arvonalentumiset	-1 671 245	-1 614 548	-1 487 595	7,9 %	-1 631 701	-1 550 114
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 558 194	-1 614 548	-1 487 595	7,9 %	-1 631 701	-1 550 114

Arvon alentumiset	-113 051	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	100 490	-395 579	-225 000	43,1 %	46 483	218 226
Tilik. yli-/alijäämä	100 490	-395 579	-225 000	43,1 %	46 483	218 226

Tunnusluvut	TP 2024	MTA 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot/ toimintakulut % (ulk)	19,0 %	16,4 %	11,7 %	11,9 %	12,0 %
Vuosikate/poistot %	106,0 %	75 %	85 %	103 %	114 %
Vuosikate euroa/asukas	392	268	275	362	379
Asukasluku 31.12.	4 515	4 551	4 591	4 629	4 667

*MTA 2025 -sarakkeen luvuissa on huomioitu kunnanvaltuuston 11.11.2024 §56 hyväksymä talousarvio ja kunnanvaltuuston 18.8.2025 §63 hyväksymät tasapainotuspäätöksiä ja valtionosuuksia koskevat talousarviomuutokset.

Talousarvion laadintasäädösten mukaan talousarvion käyttötalousosa sisältää sekä ulkoiset että sisäiset menot ja tulot. Vuoden 2026 määrärahat ovat valtuustoon nähden sitovia ja taloussuunnitelmavuosien 2027 ja 2028 luvut ovat toiminnan kehittämistä ohjaavia.

Kunnan sisäisen laskutuksen erät muodostuvat ateria-, siivous-, ja kuljetuspalveluista sekä kiinteistöjen pääoma- ja tilavuokrasta. Sisäinen laskutus perustuu palvelun tai kiinteistön käyttöön.

Yhtiöittäminen

Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvollisuuden vuoksi terveysaseman ja palveluasuntolan kiinteistöt siirtyvät vuoden 2026 alussa syksyllä 2025 perustetun Vesilahden Kuntakiinteistöt Oy:n omistukseen. Yhtiöittämiseen liittyvää kertaluonteista vuodelle 2026 kirjautuvaa kiinteistöjen luovutusvoittoa ei ole budjetoitu talousarvioon.

Toimintatuotot

Toimintatuotot koostuvat mm. vesi- ja viemäriverkoston liittymismaksuista, varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista, odotettavissa olevista tonttien myyntivoitoista sekä vesi- ja viemäriverkoston ja tonttien vuokratuotoista. Lisäksi toimintatuottoihin kuuluvat kunnan tukipalveluiden myyntituotot sekä sisäiset hoito- ja pääomavuokrat.

Kunnan talousarvion 2026 toimintatuotot ovat 725 140 euroa eli 12,8 prosenttia matalammat kuin vuoden 2025 muutetun talousarvion toimintatuotot. Tuottojen lasku tapahtuu ulkoisissa toimintatuotoissa, kun taas sisäisten tuottojen määrässä ei tapahdu muutosta.

Vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden tapahtuu nousua myyntituottoihin kuuluvissa kotikuntakorvauksissa, kun taas muihin toimintatuottoihin kuuluvissa vuokratuotoissa tapahtuu laskua sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen vuoksi. Lisäksi talousarvioon budjetoitu muihin toimintatuottoihin kuuluva pysyvien vastaavien myyntivoittojen määrä on alempi kuin vuoden 2025 muutetussa talousarviossa. Toisaalta taas muihin toimintatuottoihin kuuluvat tonttien vuokratuotot sekä vesi- ja viemärilaitoksen vuokratuotot nousevat edelliseen vuoteen nähden.

Valmistus omaan käyttöön -riville on budjetoitu kunnan infrahankkeisiin liittyvä työnjohto- ja valvontatyö.

Suunnitelmavuosien 2027-2028 aikana toimintatuottojen ennakoidaan pysyvän vuoden 2026 tasolla.

Toimintakulut

Kunnan talousarvion toimintakulut 2026 ovat 12 199 euroa eli 0,1 prosenttia matalammat kuin vuoden 2025 muutetun talousarvion toimintakulut.

Vuodelle 2026 varattu henkilöstökulujen määrä vastaa vuoden 2025 muutetun talousarvion henkilöstökuluja. Henkilöstökulujen pysyminen vuoden 2025 muutetun talousarvion tasolla johtuu yhtäältä vuoden 2026 henkilöstökuluja alentavista tasapainotuspäätöksistä ja toisaalta siitä, että vuoden 2025 talousarviota laadittaessa ei ollut tiedossa, mistä lähtien ja minkä suuruiset sopimuskorotukset henkilöstökustannuksiin tulee vuonna 2025. Vuodelle 2025 varattu 3 prosentin korotus osoittautui liian suureksi, minkä lisäksi korotukset tulevat voimaan ennakoitua myöhemmin. Vuoden 2025 henkilöstökulut eivät em. syiden vuoksi tule toteutumaan talousarvion mukaisella tasolla.

Palveluiden ostot laskevat 79 519 euroa eli 1,9 prosenttia vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden. Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen ja tasapainotuspäätökset vähentävät palvelujen ostoja, minkä lisäksi suuremmista yksittäisistä palveluiden ostoista TE-maksuosuus, joukkoliikenteen kustannukset ja ympäristöterveydenhuollon kustannus laskevat vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot laskevat sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen vuoksi 166 732 eurolla eli 15,3 prosentilla vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden.

Kunnan *avustusten* määrä on 114 500 euroa eli 22,4 prosenttia korkeampi kuin vuoden 2025 muutetussa talousarviossa. Kunnan maksuvastuu työttömyyskustannuksista kasvoi vuoden 2025 alusta ja vuodelle 2025 tähän varattu summa on osoittautunut riittämättömäksi, minkä vuoksi summaa on korotettu vuodelle 2026. Muilta osin avustusten määrä laskee tasapainotuspäätöksen mukaisesti.

Muut toimintakulut nousevat 93 877 euroa eli 4,9 prosenttia vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden. Nousua on niin leasing-vuokrissa, muissa kuluissa kuin sisäisissä vuokrissakin.

Suunnitelmavuodelle 2027 on varattu työehtosopimuksen mukainen ja vuodelle 2028 arvioitu korotusvaraus henkilöstökuluihin. Palvelujen ostoihin, muihin toimintakuluihin sekä aineisiin, tarvikkeisiin ja tavariin on varattu 2 prosentin vuosittainen korotusvaraus.

TOIMINTAKATE heikkenee vuoden 2024 tilinpäätökseen nähden 1,9 miljoonalla eurolla ja vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden 700 000 eurolla.

Verotulot

Verotulojen budjetoinnissa hyödynnetään Kuntaliiton tuottamaa veroennustekehikkoa ja verotuloarviossa on huomioitu kunnan kasvustrategian vaikutus verotulojen kertymiseen. Talousarvion verotulot on laskettu kunnanhallitukselle 27.10.2025 esitettävillä veroprosenteilla.

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tuloveroprosentti	9,36	9,3	9,3	9,3	9,3
Kunnan tulovero	9 807 103	10 160 220	10 718 560	11 320 580	11 734 990
Osuus yhteisöveron tuotosta	472 326	489 600	524 300	555 900	562 870

Tulovero ja osuus yhteisöveron tuotosta 2024-2028

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vakituiset asuinrakennukset	0,55 %	0,55 %	0,55 %	0,55 %	0,55 %
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,40 %	1,40 %	1,40 %	1,40 %	1,40 %
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,25 %	1,25 %	1,25 %	1,25 %	1,25 %
Rakentamaton rakennuspaikka	2,00 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöveroprosentti	1,25 %	1,25 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Kiinteistövero	1 489 776	1 515 720	1 514 700	1 514 700	1 514 700

Kiinteistövero 2024 - 2028

Valtionosuudet

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM).

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, kirjastojen, yleisen kulttuuritoimen ja taiteen perusopetuksen tehtäväalueet. Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen, ja se perustuu kunnan asukaisen palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Kunnalle myönnetyn valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää ja miten paljon rahaa se niihin käyttää. Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa valtakunnallisesti. Ennakkotiedon mukaan kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti vuonna 2026 on 25,73 %, kun vuonna 2025 se on 25,02 %.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä toimii osana kuntien valtionosuusjärjestelmää. Järjestelmällä rahoitetaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, osaa esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutusta, ammatillista koulutusta ja kansanopistoissa, kansalaisopistoissa, kesäyliopistoissa, liikunnan koulutuskeskuksissa sekä opintokeskuksissa järjestettyä vapaan sivistystyön koulutusta. Lisäksi järjestelmä kattaa opetustuntimäärän perusteella rahoitettavan taiteen perusopetuksen, kuntien liikuntatoimen ja nuorisotyön sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden toiminnan.

Valtionosuuksien yhteydessä maksetaan kunnille ja muille opetuksen järjestäjille kotikuntakorvauksia. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa esi- tai perusopetuksessa. Kotikuntakorvaus perustuu kunnan esi- ja perusopetuksen laskennallisiin kustannuksiin ja sen määrä on eri 6-, 7-, 12- ja 13-15 -vuotiaille. Kotikuntakorvaukset kirjataan toimintatuottoihin ja -kuluihin, eivätkä ne sisälly valtionosuuksiin, vaikka ne maksetaan valtionosuuksien yhteydessä.

Talousarvion laadinnassa on käytetty syyskuussa 2025 julkaistuja ennakkollisia vuoden 2026 valtionosuuslaskelmia. Suunnitelmavuosien valtionosuudet ovat tuloslaskelmassa vuoden 2025 tasolla. Valtiovarainministeriön syyskuussa 2024 julkaiseman painelaskelman mukaan vuosien 2027-2028 valtionosuudet voivat kuitenkin jäädä alle vuoden 2026 valtionosuuden.

Rahoitustuottoihin ja -kuluihin on huomioitu kunnan ottolainojen ja koronvaihtosopimusten korkovaikutukset.

VUOSIKATE heikkenee vuoden 2024 tilinpäätökseen nähden 509 tuhannella eurolla ja paranee vuoden 2025 muutettuun talousarvioon nähden 44 000 eurolla.

Suunnitelman mukaisissa poistoissa noudatetaan kunnanvaltuuston päätöksen 29.10.2012 §64 mukaista poistosuunnitelmaa hyödykkeissä, jotka ovat valmistuneet 31.12.2024 mennessä. Niiden hyödykkeiden osalta, jotka ovat valmistuneet 1.1.2025 ajankohdan jälkeen, noudatetaan kunnanvaltuuston 21.10.2024 §47 hyväksymää poistosuunnitelmaa. Suunnitelmapoistoja ja arvonalentumisia ei budjetoida määrärahoina, vaan niiden sitovuus määritellään valtuuston erikseen hyväksymässä poistosuunnitelmassa.

7.2 Talouden tasapainottaminen

Kuntalain (410/2015) 110 §:ssä on säädetty, että taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Kunnan vuoden 2025 muutettu talousarvio on alijäämäinen, mutta ennakoarvion mukaan vuodelle 2025 budjetoidut kustannukset eivät tule toteutumaan täysimääräisesti ja tämän perusteella alijäämä toteutuisi muutettua talousarviota alemmalla tasolla. Syyskuussa julkaistun veroennustekehikon mukaan kunnan verotulot jäävät kuitenkin 310 000 euroa budjetoitua alemmalle tasolle. Verotulojen lopullisella toteutumisella on merkittävä rooli siinä, mille tasolle vuoden 2025 alijäämä asettuu.

Vuoden 2026 talousarvio on alijäämäinen, mutta vuosien 2027-2028 luvut osoittavat ylijäämää. Kunnalla on voimassa oleva vuosille 2025-2027 hyväksytty talouden tasapainotusohjelma ja tasapainotusohjelman toteutumista seurataan tilinpäätösten ja vuosittaisen talousarvion laadinnan yhteydessä.

7.3 Ulkoinen tuloslaskelma

(ulk)	TP 2024	MTA 2025*	TA 2026	muutos %	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	3 013 044	2 737 116	1 923 323	-28,6 %	1 975 023	2 030 595
Myyntituotot	710 557	391 821	599 600	53,0 %	603 200	556 872
Maksutuotot	442 189	414 500	437 700	5,6 %	437 700	437 700
Tuet ja avustukset	350 089	253 149	216 952	-14,3 %	225 052	216 952
Muut toimintatuotot	1 510 208	1 677 646	669 071	-60,1 %	709 071	819 071
Valmistus omaan käyttöön	26 660	0	30 000	0,0 %	30 000	30 000
Toimintakulut	-15 841 280	-16 707 305	-16 636 452	0,4 %	-16 885 283	-17 182 079
Henkilöstökulut	-10 283 397	-10 579 147	-10 577 564	0,0 %	-10 730 976	-10 920 386
Palvelujen ostot	-3 708 858	-4 194 529	-4 115 010	1,9 %	-4 188 476	-4 269 487
Aineet, tarvikkeet ja	-1 076 490	-1 087 860	-921 128	15,3 %	-935 157	-953 449
Avustukset	-396 029	-512 000	-626 500	-22,4 %	-626 500	-626 500
Muut toimintakulut	-376 517	-333 768	-396 250	-18,7 %	-404 175	-412 258
Toimintakate	-12 801 577	-13 970 189	-14 683 130	-5,1 %	-14 880 261	-15 121 485

Verotulot	11 769 206	12 165 540	12 757 560	4,9 %	13 391 180	13 812 560
Valtionosuudet	2 979 330	3 322 618	3 487 265	5,0 %	3 487 265	3 487 265
Rahoitustuotot ja -kulut	-175 224	-299 000	-299 100	0,0 %	-320 000	-410 000
Korkotuotot	13 460	0	0	0,0 %	0	0
Muut rahoitustuotot	117 878	159 000	30 000	-81,1 %	75 000	75 000
Korkokulut	-299 390	-378 000	-320 000	15,3 %	-390 000	-480 000
Muut rahoituskulut	-7 171	-70 000	-9 100	88,6 %	-5 000	-5 000
Vuosikate	1 771 735	1 218 969	1 262 595	3,6 %	1 678 184	1 768 340
Poistot ja arvonalentumiset	-1 671 245	-1 614 548	-1 487 595	7,9 %	-1 631 701	-1 550 114
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 558 194	-1 614 548	-1 487 595	7,9 %	-1 631 701	-1 550 114
Arvonalentumiset	-113 052	0	0	0,0 %	0	0
Tilikauden tulos	100 490	-395 579	-225 000	43,1 %	46 483	218 226
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	100 490	-395 579	-225 000	43,1 %	46 483	218 226

7.4 Sitovuus

Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut, satunnaiset erät sekä tilinpäätössiirrot.

Tuloslaskelmaosa	TA 2026
Verotulot	12 757 560
Valtionosuudet	3 487 265
Rahoitustuotot ja -kulut	-299 100
Satunnaiset erät	0
Tilinpäätössiirrot	0

8 Käyttötalousosa vuosille 2026–2028

Käyttötalous ja toiminnan tavoitteet esitetään vastuualueittain. **Valtuustoon nähteen sitova taso vastuualueilla on tuottojen ja kulujen erotus eli netto paitsi vesi- ja viemärilaitoksessa, jossa sitova taso on tilikauden tulos.** Käyttötalousosassa valtuusto asettaa vastuualuekohtaiset tavoitteet ja osoittaa tavoitteiden toteuttamiseksi nettomääräiset määrärahat tehtävien hoitamiseen.

Vastuualueella erikseen sitovaksi merkittyä määrärahaa ei voi käyttää muuhun kuin valtuuston hyväksymään tarkoitukseen.

8.1 Tarkastuslautakunta

8.1.1 Tarkastuslautakunta

	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos%	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-19 494	-17 012	-18 562	-9,1 %	-19 222	-19 598
Toimintakate yhteensä	-19 494	-17 012	-18 562	-9,1 %	-19 222	-19 598

Vastuuhenkilö: -

Vastuualueen toiminta:

Kunnan hallinnon ja talouden arvioinnista ja tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko kunnan talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu myös kunnan toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

8.2 Kunnanhallitus

8.2.1 Hallintopalvelut

	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos%	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	595 805	469 628	313 027	-33,3 %	341 127	353 027
Toimintakulut	-2 558 807	-3 208 022	-3 178 069	0,9 %	-3 231 789	-3 277 814
Toimintakate yhteensä	-1 963 003	-2 738 394	-2 865 042	-4,6 %	-2 890 662	-2 924 787

Vastuuhenkilö: Hallinto- ja talousjohtaja

Vastuualueen toiminta:

Hallintopalveluihin kuuluu seuraavat tehtävät: demokratia (vaalit), strateginen johto, yleishallinto, elinvoima- ja maaseutupalvelut sekä kaavoitus. Vaalien järjestämisestä vastaa keskusvaalilautakunta.

Strategisessa johdossa valtuusto on kunnan ylin päättävä elin, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Yleishallintoon kuuluvat kunnan hallinto-, henkilöstö- ja talouspalvelut, tietohallinto, työllisyyspalvelut ja joukkoliikenne. Hallintopalvelut vastaa kunnan asiakaspalvelusta, tietohallinnosta ja hallintotehtävistä kuten asianhallinnan ja asiakirjahallinnon kokonaisuudesta. Henkilöstöpalvelut koordinoi ja kehittää henkilöstöjohtamista ja -hallintoa esihenkilötyön tukena. Talouspalvelut tuottavat kunnan virallisen talousraportoinnin ja taloustietoa kunnan strategisen johtamisen tueksi. Kunnan kirjanpito ja palkanlaskenta on ulkoistettu Monetra Pirkanmaa Oy:lle. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirtyivät kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025 alkaen. Vesilahti kuuluu Tampereen seudun työllisyysalueeseen, jonka vastuukunta on Tampereen kaupunki. Joukkoliikenne järjestetään yhteistyössä Kangasalan, Lempäälän, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Tampereen, Vesilahden ja Ylöjärven kesken.

Elinvoimapalvelut edistävät paikallista elinvoimaa, vastaavat kunnan viestinnästä, markkinoinnista ja panostavat kokonaisvaltaisesti kunnan kehittämiseen. Tavoitteena on uusien yritysten ja asukkaiden hankkiminen kuntaan sekä pitovoiman kehittäminen niin yritysten kuin myös asukkaiden osalta. Markkinoinnin ja viestinnän lähtökohtana on parantaa Vesilahden tunnettavuutta ja ylläpitää kunnan pitovoimaa niin yritysten kuin asukkaiden osalta.

Elinvoimapalvelut vastaa Tampereen seudun elinkeino yhteistyöstä palvelusopimuksen mukaisesti. Yritysten suuntaan toteutetaan aktiivista yritys yhteistyötä, joka edistää Vesilahden yritysmyönteisyyden kehittymistä. Vesilahden maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät hoidetaan Lempäälässä.

Kaavoitus vastaa kunnan kaavoituksesta ja maankäytön suunnittelusta.

Toimintaympäristö ja näkemys tulevast:

Hallinto-, henkilöstö- ja talouspalvelut

Hallinnossa pyritään varmistamaan ajantasaiset ja laadukkaat palvelut sekä vastaamaan muuttuviin lainsäädännön vaatimuksiin. Tietoturva pysyy keskeisenä huomioon otettavana asiana ja sopimushallinnan käytäntöjen sekä tiedonhallinnan kehittäminen jatkuu. Kehyskuntien tietohallintoyksikkö, joka toimii kehyskuntien tietojohtajan alaisuudessa Ylöjärvellä, aloittaa toiminnan vuoden 2026 alussa.

Seudullinen perustietotekniikan kilpailutus valmistuu vuoden 2025 aikana ja käyttöönotto aloitetaan vuoden 2025 lopussa ja se jatkuu läpi vuoden 2026. Käyttöönotto tulee työllistämään kuntien hallintoa koko vuoden 2026 ajan erityisesti järjestelmien siirtojen ja toimintatapojen yhtenäistämisen osalta.

Kunnan työterveyspalveluiden toimija vaihtuu vuoden 2026 alussa. Työhyvinvoinnin kehittämisessä hyödynnetään aiempaa enemmän tietopohjaisuutta ja työterveyspalvelutuottajan osaamista. Palkka- ja taloushallinnon palveluissa valmistaudutaan inhouse-lainsäädännön mukanaan tuomiin muutoksiin.

Elinvoima ja viestintä

Kunnan viestintä ja markkinointi jatkavat vuoden 2026 aikana aktiivista toimintaa ja kunnan tunnettuuden vahvistamista. Erityistä painoarvoa annetaan digitaalisen markkinoinnin kehittämiselle sekä näkyvyyden kasvattamiselle muun muassa Asta-messuilla ja Lempäälän asuntomessuilla.

Uudet asuinalueet valmistuvat pääosin vuoden 2026 loppupuolella, minkä vuoksi tonttien luovutuksissa odotetaan hetkellistä pudotusta nykyiseen tasoon. Pitkän aikavälin ennusteissa varaudutaan kuitenkin jälleen voimakkaaseen kasvuun. Tonttiluovutusten määrä on edelleen tiiviissä yhteydessä yleiseen taloustilanteeseen ja korkomarkkinoihin.

Yritys yhteistyötä ylläpidetään aktiivisesti olemassa olevin vähennetyin resurssein ja hyödynnetään seudullisen yhteistyön tarjoamia mahdollisuuksia. Ensimetri Oy:n tuottama aloittavien yrittäjien palvelu päättyy vuoden vaihteessa, ja korvaava toimintamalli pyritään ottamaan käyttöön heti vuoden 2026 alussa.

Uuden kuntastrategian pohjalta määritellään elinvoiman kehittämiselle selkeät tavoitteet ja toimenpiteet, jotka tukevat kunnan kasvua, vetovoimaisuutta ja yritysmyönteistä toimintaympäristöä.

Kaavoitus ja maankäyttö

Vuosi 2026 on kaavoituksen kannalta merkittävä. Kunnan kehittämistä vuoteen 2040 asti ohjaava strateginen yleiskaava, maapoliittinen ohjelma ja kaavoitusohjelma on tarkoitus saada valmiiksi kevään aikana. Tämän lisäksi merkittäviä kaavahankkeita kohdistuu Metsämantereelle, Kurkiniittyyn sekä Järvenranta/Suomelan alueelle. Näillä kaavoituksilla pyritään varmistamaan kasvun edellyttämä tonttivaranto tuleville vuosille. Taustalla tehdään myös rantaosayleiskaavan vaiheittaista päivittämistä.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta:

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että toimialojen ja kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä perusteet sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Vesilahden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 31.8.2020 §40.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 9. luvun 2 §:n mukaan lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle. Vesilahden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan toimialajohtajan tehtävä on varmistaa toimialansa valvonnan asianmukaisuus kunnan voimassa olevien ohjeiden mukaisesti ja esihenkilöt ohjaavat ja valvovat alaistensa toimintaa.

Kunnan strategia, talousarvio, hallintosääntö ja visio toimivat keskeisinä toimintaa ohjaavina asiakirjoina. Strateginen johtaminen ja kehittäminen pohjautuvat valtakunnallisiin, seudullisiin sekä kunnan suunnitelmiin, sääntöihin ja ohjeistuksiin. Suunnitelmia ja ohjeistuksia päivitetään vuosittain tai tarvittaessa. Lautakunta seuraa viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä ja kunnanhallitus seuraa lautakuntien päätöksiä. Asianosaisilla ja kuntalaisilla on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus kunnan päätöksistä tai kantelu aluehallintovirastolle kunnan toiminnasta.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 8. luvun §2 mukaan toimielimet seuraavat talousarvion toteutumista säännöllisesti. Lautakunnalle raportoidaan talouden toteutumasta kunnanhallituksen hyväksymän täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti. Koko vuoden seuranta tapahtuu ohjeiden mukaisesti tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Lautakunta päättää ostolaskujen hyväksyntäoikeuksista talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti.

Vesilahden kunnassa on käytössä Granite-järjestelmä. Graniten avulla toteutetaan sekä kokonaisvaltaisen riskienhallinnan (toiminnalliset, taloudelliset, tekniset, maine- ja muut riskit) että työsuojelun riskien seuranta. Ohjelmalla tehdään ”läheltä piti” –tilanteisen ilmoitukset sekä nimettömät väärinkäytösilmoitukset (ilmoittajansuojelukanava). Tietosuojaa koskeva vaikutuksien arviointi (DPIA) tehdään myös järjestelmän avulla.

Kunnanhallitus on hyväksynyt 12.6.2023 §86 Vesilahden kunnan valmiussuunnitelman ja toimialat päivittivät valmiussuunnitelmansa syksyn 2023 aikana. Alueellisen evakuointisuunnitelman laatiminen on käynnistynyt vuoden 2024 aikana osana sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen yhteensovittamisesta vastaavan ryhmän työskentelyä.

Vesilahden kunta on yhtenä Tampereen kehyskuntana mukana seudun ICT-yhteistyössä. Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää osaamista tulee säilyttää ja kehittää myös Vesilahden omassa organisaatiossa.

Toimialat vastaavat omien sopimustensa osalta sopimusvalvonnasta.

Hallintosäännössä on määritelty ratkaisuvallat hankintojen ja luovutusten osalta. Kunnan hankinnoissa käytetään pääasiassa Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n kilpailuttamia sopimustoimittajia. Mahdolliset kilpailuttaminen toteutetaan hankintalain ja Vesilahden kunnan hankintaohjeiden mukaisesti. Kunnanhallitus hyväksyi yhteisen kehyskuntien hankintaohjeen 3.6.2024 §114.

Informatiiviset tunnusluvut:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kunnan asuin- ja yritystonttien luovutus (AP, AR, AK ja AL), kpl	15	15	8	18	18
vesilahti.fi istunnot	111 068	120 750	120 000	120 000	120 000
Tukea hakeneet maatilat	133	135	135	132	132
Myönnetty tukieurot maataloille	3 067 000	2 800 000	2 800 000	2 800 000	2 800 000

8.3 Sivistyslautakunta

8.3.1 Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos%	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	719 771	601 562	745 637	24,0 %	699 237	652 909
Toimintakulut	-11 567 838	-11 942 258	-12 107 326	-1,4 %	-12 229 175	-12 405 043
Toimintakate yhteensä	-10 848 066	-11 340 696	-11 361 689	-0,2 %	-11 529 938	-11 752 134

Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja

Vastualueen toiminta:

Sivistyspalveluihin kuuluu kaksi vastuualuetta, jotka ovat opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut. Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden hallinto jakautuu sivistyspalveluiden, opetuspalveluiden sekä varhaiskasvatuspalveluiden hallintoon. Sivistys- sekä opetuspalveluiden hallinnosta vastaa sivistysjohtaja ja varhaiskasvatuspalveluiden hallinnosta varhaiskasvatusjohtaja.

Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluu varhaiskasvatus päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa, yksityinen varhaiskasvatus ja kotihoidontuki. Kunta maksaa lisäksi yksityisen hoidon tukea ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää. Varhaiskasvatusta tarjotaan Peiponpellon, Satumetsän ja Peuraniityn päiväkodeissa sekä kunnallisessa ja yksityisessä perhepäivähoidossa. Opetuspalveluissa tarjotaan esi- ja perusopetusta vuosiluokkien 0–6 kouluissa Narvassa ja Ylämäellä sekä vuosiluokkien 0–9 yhtenäiskoulussa Kirkonkylällä.

Muu koulutus sisältää Pirkan opiston kansalaisopistopalvelut, jotka jakautuvat vapaaseen sivistystyöhön, musiikin taiteen perusopetukseen ja muuhun taiteen perusopetukseen. Pirkan Opisto on Vesilahden, Lempäälän, Pirkkalan ja Nokian yhteinen kansalaisopisto, jossa Nokian kaupunki toimii isäntäkuntana. Lisäksi Taito Pirkanmaa ry:n Vesilahden Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä antaa laajan oppimäärän mukaista käsityön taiteen perusopetusta.

Toimintaympäristö ja näkemys tulevast:

Varhaiskasvatuslain ja -suunnitelman muutokset (mm. asiakasmaksulaki, ilmoitusvelvollisuus, kolmitasoisien tuen järjestäminen, henkilöstömitoitus) ovat tuoneet viime vuosien muuttovoiton ja varhaiskasvatukseen osallistumisasteen kasvun ohella lisähaastetta palvelun toteuttamiselle ja kehittämiselle. Käytännössä sääntelyn kiristyminen, laadun kehittäminen, asiakasmaksujen alentaminen ja palvelutarpeen kasvu näkyvät kulujen kasvuna, mutta samaan aikaan päiväkotien käyttöaste on parantunut ja varhaiskasvatuksen kustannukset laskennallista lasta kohden ovat

pysyneet verrattain kohtuullisina. Vesilahden kunnan varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt ovat laadukkaita, palvelun toteuttamiseen on saatu pätevää henkilöstöä ja asiakastyytyväisyys on korkeaa. Näistä kaikista tulee huolehtia myös jatkossa. Varhaiskasvatuksen palveluntarve on kasvanut ennakkoidusti ja tilojen kapasiteetti on täyttymässä. Kunta on tehnyt päätöksen uuden päiväkodin rakentamisen aloittamisesta vuonna 2028 ja on mahdollista, että ennen sen valmistumista joudutaan tekemään väliaikaisjärjestelyjä varhaiskasvatuspaikkojen riittävyyden takaamiseksi.

Esi- ja perusopetuksessa vuosina 2026–2029 perusopetuksesta poistuvat ikäluokat ovat noin 30 oppilasta esiopetukseen tulevia ikäluokkia suurempia, joten oppilasmäärän pienentymisen jyrkkyyden ratkaisee mahdollinen muuttovoitto. Taloudellisesta näkökulmasta katsottuna oppilasmäärän lasku johtaa ilman sopeutustoimia oppilaskohtaisten kulujen kasvuun. Syksyllä 2027 yläkoulun aloittava ikäluokka on tällä hetkellä 52 oppilasta ja se näyttäisi olevan alkupiste yläkoulun siirtymisessä kolmisarjaisuuteen (ikäluokka olisi jaettu kolmeen noin 17 oppilaan luokkaan nykyisen neljän sijaan). Myös koulujen oppimisympäristöt ovat pääosin kunnossa, mutta vuonna 2026–2028 niiden ylläpitoon ja kunnostukseen on varattu vuosittain investointeihin noin puoli miljoonaa euroa. Hallinnollisesti ja toiminnallisesti kehittämisen keskeinen kohde vuonna 2026 on 1.8.2025 voimaan tulleen tuen rakenteiden lakimuutosten käyttöönotto niin tietojärjestelmien, hallinnollisten prosessien kuin käytännön pedagogiikankin tasolla.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta:

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että toimialojen ja kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä perusteet sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Vesilahden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 31.8.2020 §40.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 9. luvun 2 §:n mukaan lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle. Vesilahden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan toimialajohtajan tehtävä on varmistaa toimialansa valvonnan asianmukaisuus kunnan voimassa olevien ohjeiden mukaisesti ja esihenkilöt ohjaavat ja valvovat alaistensa toimintaa.

Kunnan strategia, talousarvio, hallintosääntö ja visio toimivat keskeisinä toimintaa ohjaavina asiakirjoina. Strateginen johtaminen ja kehittäminen pohjautuvat valtakunnallisiin, seudullisiin sekä kunnan suunnitelmiin, sääntöihin ja ohjeistuksiin. Suunnitelmia ja ohjeistuksia päivitetään vuosittain tai tarvittaessa.

Lautakunta seuraa viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä ja kunnanhallitus seuraa lautakuntien päätöksiä. Asianosaisilla ja kuntalaisilla on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus kunnan päätöksistä tai kantelu aluehallintovirastolle kunnan toiminnasta.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 8. luvun §2 mukaan toimitukset seuraavat talousarvion toteutumisesta säännöllisesti. Lautakunnalle raportoidaan talouden toteutumisesta kunnanhallituksen hyväksymän täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti. Koko vuoden seuranta tapahtuu ohjeiden mukaisesti tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Lautakunta päättää ostolaskujen hyväksyntäoikeuksista talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti.

Vesilahden kunnassa on käytössä Granite-järjestelmä. Graniten avulla toteutetaan sekä kokonaisvaltaisen riskienhallinnan (toiminnalliset, taloudelliset, tekniset, maine- ja muut riskit) että työsuojelun riskien seuranta. Ohjelmalla tehdään ”läheltä piti” –tilanteisen ilmoitukset sekä nimettömät väärinkäytösilmoitukset (ilmoittajansuojelukanava). Tietosuojaa koskeva vaikutusten arviointi (DPIA) tehdään myös järjestelmän avulla.

Kunnanhallitus on hyväksynyt 12.6.2023 §86 Vesilahden kunnan valmiussuunnitelman ja toimialat päivittivät valmiussuunnitelmansa syksyn 2023 aikana. Alueellisen evakuoitussuunnitelman laatiminen on käynnistynyt vuoden 2024 aikana osana sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen yhteensovittamisesta vastaavan ryhmän työskentelyä.

Vesilahden kunta on yhtenä Tampereen kehyskuntana mukana seudun ICT-yhteistyössä. Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää osaamista tulee säilyttää ja kehittää myös Vesilahden omassa organisaatiossa.

Toimiala vastaavat omien sopimustensa osalta sopimusvalvonnasta.

Hallintosäännössä on määritelty ratkaisovalta hankintojen ja luovutusten osalta. Kunnan hankinnoissa käytetään pääasiassa Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n kilpailuttamia sopimustoimittajia. Mahdolliset kilpailuttaminen toteutetaan hankintalain ja Vesilahden kunnan hankintaohjeiden mukaisesti. Kunnanhallitus hyväksyi yhteisen kehyskuntien hankintaohjeen 3.6.2024 §114.

Tunnusluvut

Tehokkuustunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Päiväkotien käyttöaste, vuoden ka.	76 %	83 %	84 %	85 %	86 %
Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä	238	255	260	265	270

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä	6	8	4	4	4
Osallistumisaste varhaiskasvatuspalveluihin	85 %	91 %	90 %	90 %	90 %
Varhaiskasvatuksen kustannukset laskennallista lasta kohden, €/vuosi (ei sisällä uuden päiväkodin toimintakuluja)	12 910	13 500	13 971	13 958	13 916
Iltapäivätoimintaan osallistuvien 1.-2.lk oppilaiden % osuus	58 %	76 %	60 %	65 %	65 %
Esiopetuksessa olevien lasten määrä	46	45	47	49	52
Perusopetuksessa olevien lasten määrä	604	593	562	538	511
Perusopetuksen oppilaskohtaiset kustannukset, €/vuosi *	11 140	12 168	12 642	13 376	14 384
Käsityö- ja muotoilukoulun tuntimäärä	580	540	260	260	260
Pirkan opiston tuntimäärä	3197	3810	3553	3500	3500

*laskentatapa: toimintakate/oppilasmäärä 1-9

8.3.2 Vapaa-ajan palvelut

	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos%	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	196 265	149 474	156 617	4,8 %	156 617	156 617
Toimintakulut	-999 018	-987 280	-969 043	1,8 %	-982 419	-994 569
Toimintakate yhteensä	-802 753	-837 806	-812 426	3,0 %	-825 802	-837 952

Vastuhenkilö: Sivistysjohtaja

Vastuualueen toiminta:

Sivistyspalveluihin kuuluu kaksi vastuualueetta, jotka ovat opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut. Vesilahden kunnan vapaa-ajan palveluihin kuuluu kunnan tarjoamat kirjasto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut sekä näiden alla tapahtuva järjestöyhteistyö. Myös kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yhdyspintatyö kunnan sisällä, kuntien välillä, hyvinvointialueen kanssa, Vesilahden yhteisöjen, järjestöjen, seurojen ja kunnan toimielinten kanssa sisältävät vapaa-ajan vastuualueeseen.

Vapaa-ajan palveluiden keskeisenä tavoitteena on kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen laadukkaiden ja vaikuttavien vapaa-aikatoimintojen sekä kuntalaisten osallistamisen avulla. Vapaa-ajan palveluissa pyritään ennaltaehkäisemään syrjäytymistä sekä häiriö- ja riskikäyttäytymistä. Vapaa-ajan palvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen, kulttuuriin ja liikkumiseen.

Vesilahden kirjasto on yksi Pirkanmaan PIKI-kirjastoista. Kirjastopalvelut edistävät kirjallisuuden, taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta sekä elinikäistä oppimista. Kirjasto tarjoaa monipuoliset tilat tapahtumiin, yhteisöllisyyteen ja järjestöyhteistyön toimintaan. Kirjastolla on myös merkittävä rooli kuntalaisten osallisuuden edistämässä. Kulttuuripalveluiden keskeisenä tehtävänä on tukea kuntalaisten kulttuurihyvinvointia.

Liikuntapalvelut tarjoavat kuntalaiselle mahdollisuuden huolehtia omasta hyvinvoinnistaan monipuolisia liikuntalajeja harrastamalla niin omatoimisesti kuin ohjatusti. Nuorisopalvelut tarjoavat nuorille palveluita hyvinvoinnin tueksi ja mielekästä tekemistä sekä tapahtumia vapaa-ajalle. Nuorisopalveluilla on tärkeä rooli lasten ja nuorten osallisuuden edistämässä sekä tarjoamalla vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorisovaltuuston toiminnan kautta.

Toimintaympäristö ja näkemys tulevast:

Vapaa-ajan palveluiden merkitys kunnan toteuttamana hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on korostunut hyvinvointialueuudistuksen myötä ja esimerkiksi strategiatyön tueksi tehty kuntalaiskysely osoittaa, että valtaosa kuntalaisten toiveista ja odotuksista kuntaa kohtaa liittyvät vapaa-ajan palveluihin. Talousarviolla pyritäänkin mahdollistamaan kunnan käytetyimpien liikuntapalveluiden olosuhteiden kehittäminen.

Vapaa-ajan palvelut ovat onnistuneet hyvin hankehauissa, joiden turvin pystytään toteuttamaan monia "ylimääräisiä" palveluita. Tilanne on sinänsä myönteinen, mutta toimintojen hankevetoinen rahoitus sitoo resursseja hankehallintoon ja vaikeuttaa suunnitelmallista ja pitkäjänteistä palveluiden kehittämistä, etenkin kun vapaa-aikapalveluiden päällikön virka lakkautettiin tasapainotusohjelman myötä.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta:

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että toimialojen ja kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn

toteuttamista. Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä perusteet sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Vesilahden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 31.8.2020 §40.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 9. luvun 2 §:n mukaan lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle. Vesilahden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan toimialajohtajan tehtävä on varmistaa toimialansa valvonnan asianmukaisuus kunnan voimassa olevien ohjeiden mukaisesti ja esihenkilöt ohjaavat ja valvovat alaistensa toimintaa.

Kunnan strategia, talousarvio, hallintosääntö ja visio toimivat keskeisinä toimintaa ohjaavina asiakirjoina. Strateginen johtaminen ja kehittäminen pohjautuvat valtakunnallisiin, seudullisiin sekä kunnan suunnitelmiin, sääntöihin ja ohjeistuksiin. Suunnitelmia ja ohjeistuksia päivitetään vuosittain tai tarvittaessa.

Lautakunta seuraa viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä ja kunnanhallitus seuraa lautakuntien päätöksiä. Asianosaisilla ja kuntalaisilla on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus kunnan päätöksistä tai kantelu aluehallintovirastolle kunnan toiminnasta.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 8. luvun §2 mukaan toimielimet seuraavat talousarvion toteutumista säännöllisesti. Lautakunnalle raportoidaan talouden toteutumasta kunnanhallituksen hyväksymän täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti. Koko vuoden seuranta tapahtuu ohjeiden mukaisesti tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Lautakunta päättää ostolaskujen hyväksyntäoikeuksista talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti.

Vesilahden kunnassa on käytössä Granite-järjestelmä. Graniten avulla toteutetaan sekä kokonaisvaltaisen riskienhallinnan (toiminnalliset, taloudelliset, tekniset, maine- ja muut riskit) että työsuojelun riskien seuranta. Ohjelmalla tehdään ”läheltä piti” –tilanteisen ilmoitukset sekä nimettömät väärinkäytösilmoitukset (ilmoittajansuojelukanava). Tietosuojaa koskeva vaikutuksien arviointi (DPIA) tehdään myös järjestelmän avulla.

Kunnanhallitus on hyväksynyt 12.6.2023 §86 Vesilahden kunnan valmiussuunnitelman ja toimialat päivittivät valmiussuunnitelmansa syksyn 2023 aikana. Alueellisen evakuoitisuunnitelman laatiminen on käynnistynyt vuoden 2024 aikana osana sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen yhteensovittamisesta vastaavan ryhmän työskentelyä.

Vesilahden kunta on yhtenä Tampereen kehyskuntana mukana seudun ICT-yhteistyössä. Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää osaamista tulee säilyttää ja kehittää myös Vesilahden omassa organisaatiossa.

Toimiala vastaavat omien sopimustensa osalta sopimusvalvonnasta.

Hallintosäännössä on määritelty ratkaisuvallat hankintojen ja luovutusten osalta. Kunnan hankinnoissa käytetään pääasiassa Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n kilpailuttamia sopimustoimittajia. Mahdolliset kilpailuttaminen toteutetaan hankintalain ja Vesilahden kunnan hankintaohjeiden mukaisesti. Kunnanhallitus hyväksyi yhteisen kehyskuntien hankintaohjeen 3.6.2024 §114.

Tunnusluvut

Tehokkuustunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kirjaston toimintakulut € / asukas	72,61	77,00	76,6	77,1	77,5
Kokonaiskulut € / kirjaston laina	4,05	4,00	4	4	4
Kirjaston kokonaislainaus / asukas	17,75	17,70	18	18	18
Kirjaston fyysiset käynnit / asukas	9,98	8,5	10	11	12
Liikuntapalveluiden toimintakulut € / asukas	48,51	52,42	50,5	50,5	50,4
Liikunta-avustukset € / asukas	2,66	2,66	2,18	2,16	2,14
Nuorisopalveluiden toimintakulut € / asukas	72,92	72,66	60,6	61,1	61,5
Nuorisotilan käynnit / alle 29-vuotias	8,47	7	7	7	7
Nuorisoavustukset € / asukas	0,7	0,7	0,65	0,65	0,64
Kulttuuripalveluiden toimintakulut € / asukas	6,17	6,77	4,18	4,17	4,16
Kulttuuriavustukset € / asukas	2,66	2,66	2,61	2,59	2,57

8.4 Tekninen lautakunta

8.4.1 Tekniset palvelut

	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos%	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	3 982 275	4 002 141	3 228 579	-18,6 %	3 228 579	3 228 579
Valmistus omaan käyttöön	30 000	0	30 000	0	30 000	30 000
Toimintakulut	-3 140 628	-3 057 757	-2 913 955	4,7 %	-2 965 443	-3 020 736
Toimintakate yhteensä	868 307	944 384	344 623	-63,5 %	293 136	237 843

Vastuhenkilö: Tekninen palvelupäällikkö

Vastualueen toiminta:

Tekniset palvelut ylläpitävät, kehittävät ja vahvistavat Vesilahden ympäristöä edistään kuntalaisten hyvinvointia ja turvallisuutta. Tekniset palvelut koostuvat teknisestä hallinnosta, kiinteistöpalveluista, liikenneväylistä ja yleisistä alueista sekä tukipalveluista.

Kiinteistöpalveluihin kuuluu Vesilahden kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpito, korjaukset ja tekninen kunnossapito. Pyrkimyksenä on kiinteistöjen arvon säilyttäminen ja turvallisen toimintaympäristön takaaminen kiinteistöjen käyttäjille.

Liikenneväylät ja yleiset alueet pitävät sisällään kaavateiden, kevyenliikenteenväylien, katuvalojen, yleisten alueiden, uima- ja venerantojen, leikkikenttien, ulkoliikuntapaikkojen ja viheralueiden suunnittelun, ylläpidon, kunnossapidon ja rakennuttamisen. Teknisten palveluiden tavoitteet perustuvat kuntastrategiaan ja MAL- sopimukseen. Teknisten palveluiden tavoitteita ohjaavat myös Tampereen kaupunkiseudun kävelyn- ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma, rakennesuunnitelma, liikennejärjestelmäsuunnitelma, ilmastostrategia sekä kets- ja hinku- sopimukset.

Tukipalvelut tuottavat ruoka-, siivous- ja kuljetuspalvelut kunnan eri hallinnonaloille, henkilöstölle ja muille asiakkaille. Ruokapalveluissa tehdään tiivistä yhteistyötä Pirkanmaan Voimia Oy:n kanssa, joka tuottaa ruuan kaikkiin Vesilahden kunnan kohteisiin.

Toimintaympäristö ja näkemys tulevast:

Kiinteistöjen suunnitelmallisia korjauksia ja saneerauksia jatketaan myös vuonna 2026. Kiinteistöstrategia, joka hyväksyttiin alkuvuodesta 2024, ohjaa näitä toimenpiteitä ja varmistaa,

että kunnassa tehdään pitkäjänteisiä ja tavoitteellisia investointeja kiinteistöjen kunnossapitoon ja energiatehokkuuden parantamiseen. Kiinteistöjen osalta selvitetään edelleen vaihtoehtoisia lämmitysmuotoja, aurinkoenergian hyödyntämistä sekä energiansäästömahdollisuuksia. Vuoden 2026 alusta sote-kiinteistöt siirtyvät kunnan omistamalle yhtiölle, jolle tekniset palvelut tuottavat jatkossakin kiinteistöhuollon ja isännöinnin. Lisäksi loppuvuoden 2025 aikana käydään neuvotteluja hakelämpölaitosten hankkimisesta Valkkisten Lämpö Oy:ltä Vesilahden kunnan omistukseen.

Panostukset kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseen jatkuvat, ja tulevina vuosina päivitetään kunnan kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelmaa. Kunta ja ELY-keskus suunnittelevat yhteistyössä mt301:n viereen kevyenliikenteen väylää Lempäälän ja Vesilahden välille, ja seudullisia kävelyn ja pyöräilyn toimenpiteitä viedään eteenpäin yhdessä kaupunkiseudun kanssa.

Liikenneväylien suunnitelmallista kunnossapitoa ja uusien alueiden teiden saattamista päällysteisiksi jatketaan tulevina vuosina. Lisäksi panostukset vanhojen asemakaava-alueiden teiden peruskorjauksiin tulee olemaan merkittävä osa teknisten palveluiden tulevan vuoden investointi- ja kunnossapitotoimintaa.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta:

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että toimialojen ja kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä perusteet sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Vesilahden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 31.8.2020 §40.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 9. luvun 2 §:n mukaan lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle. Vesilahden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan toimialajohtajan tehtävä on varmistaa toimialansa valvonnan asianmukaisuus kunnan voimassa olevien ohjeiden mukaisesti ja esihenkilöt ohjaavat ja valvovat alaistensa toimintaa.

Kunnan strategia, talousarvio, hallintosääntö ja visio toimivat keskeisinä toimintaa ohjaavina asiakirjoina. Strateginen johtaminen ja kehittäminen pohjautuvat valtakunnallisiin, seudullisiin sekä kunnan suunnitelmiin, sääntöihin ja ohjeistuksiin. Suunnitelmia ja ohjeistuksia päivitetään vuosittain tai tarvittaessa.

Lautakunta seuraa viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä ja kunnanhallitus seuraa lautakuntien päätöksiä. Asianosaisilla ja kuntalaisilla on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus kunnan päätöksistä tai kantelu aluehallintovirastolle kunnan toiminnasta.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 8. luvun §2 mukaan toimitukset seuraavat talousarvion toteutumisesta säännöllisesti. Lautakunnalle raportoidaan talouden toteutumisesta kunnanhallituksen hyväksymän täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti. Koko vuoden seuranta tapahtuu ohjeiden mukaisesti tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Lautakunta päättää ostolaskujen hyväksyntäoikeuksista talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti.

Vesilahden kunnassa on käytössä Granite-järjestelmä. Graniten avulla toteutetaan sekä kokonaisvaltaisen riskienhallinnan (toiminnalliset, taloudelliset, tekniset, maine- ja muut riskit) että työsuojelun riskien seuranta. Ohjelmalla tehdään ”läheltä piti” –tilanteiden ilmoitukset sekä nimettömät väärinkäytösilmoitukset (ilmoittajansuojelukanava). Tietosuojaa koskeva vaikutusten arviointi (DPIA) tehdään myös järjestelmän avulla.

Kunnanhallitus on hyväksynyt 12.6.2023 §86 Vesilahden kunnan valmiussuunnitelman ja toimialat päivittivät valmiussuunnitelmansa syksyn 2023 aikana. Alueellisen evakuointisuunnitelman laatiminen on käynnistynyt vuoden 2024 aikana osana sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen yhteensovittamisesta vastaavan ryhmän työskentelyä.

Vesilahden kunta on yhtenä Tampereen kehyskuntana mukana seudun ICT-yhteistyössä. Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää osaamista tulee säilyttää ja kehittää myös Vesilahden omassa organisaatiossa.

Toimiala vastaavat omien sopimustensa osalta sopimusvalvonnasta.

Hallintosäännössä on määritelty ratkaisuvallat hankintojen ja luovutusten osalta. Kunnan hankinnoissa käytetään pääasiassa Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n kilpailuttamia sopimustoimittajia. Mahdolliset kilpailuttaminen toteutetaan hankintalain ja Vesilahden kunnan hankintaohjeiden mukaisesti. Kunnanhallitus hyväksyi yhteisen kehyskuntien hankintaohjeen 3.6.2024 §114.

Informatiiviset tunnusluvut:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kaavatiet (km)	41,57	42,5	43,5	45	47
Kevyenliikenteenväylät (km)	10,95	11,5	12,0	12,0	14,0
Kiinteistöjen määrä (kpl)	23	24	23	22	22
Leikkikentät, uima- ja venerannat ja ulkoliikuntapaikat (kpl)	22	23	24	25	25

Energiatehokkuutta parantavien hankkeiden määrä	2	1	1	1	1
---	---	---	---	---	---

8.4.2 Vesi- ja viemärilaitos

	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos%	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	290 985	340 000	370 000	8,8 %	440 000	530 000
Toimintakulut	-25 531	-25 035	-30 455	-21,6 %	-31 083	-31 665
Toimintakate yhteensä	265 454	314 965	339 545	7,8 %	408 917	498 335
Poistot ja arvonalentumiset	-214 103	-224 845	-249 758	-11,1 %	-287 812	-286 490
Tilikauden tulos	51 352	90 120	89 787	-0,4 %	121 105	211 845

Vastuuhenkilö: Tekninen palvelupäällikkö

Vastuualueen toiminta:

Vesilahden vesi- ja viemärilaitoksen operoinnista on sovittu yhdessä Lempäälän veden kanssa. Vesilahden kunnanvaltuuston 26.3.2018 hyväksymän vesihuoltolaitosta koskevan operointisopimuksen mukaan vesi- ja viemärihuoltolaitoksen toiminnasta vastaa Lempäälän Vesi Oy. Lempäälän Vesi Oy vastaa Vesilahden vesihuoltolaitoksen vesi- ja viemärilaitoksen toiminta-alueella laatuvaatimukset täyttävän käyttöveden määrällisestä saatavuudesta ja huolehtii viemäriveresien poisjohtamisesta ja asianmukaisesta käsittelystä kustannuksineen. Vesilahti vastaa uusien kaava-alueiden vesihuoltolinjojen suunnittelusta ja rakennuttamisesta. Lisäksi Vesilahti vastaa verkoston ja kiinteän omaisuuden kunnosta saneeraussuunnitelman mukaisesti.

Toimintaympäristö ja näkemys tulevast:

Lempäälän vesi hoitaa Vesilahden vesi- ja viemärilaitoksen operoinnin ja toiminnan päätavoitteet tulevat lainsäädännöstä. Lain mukaan tavoitteena on turvata sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutoinkin moitteetonta talousvettä sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemärointi. Valtakunnallisen tilanteen takia vesihuoltolaitoksilla maksujen nostamiseen on painetta nousseiden sähkö-, materiaali- ja kemikaalikulujen vuoksi. Taloudelliset haasteet tulee huomioida myös Vesilahden vesilaitoksen näkökulmasta.

Operointisopimuksella on sovittu, että vesilaitoksen perus- ja käyttömaksut määräytyvät jatkossa yhteisesti sovittavalla kertoimella Lempäälän vastaavista maksuista. Vuoden 2024 aikana on laadittu vesihuoltolaitoksen talousmalli, jonka pohjalta on valmisteltu sopimusliite, jossa määritellään perus- ja käyttömaksujen korotukset vuosille 2025–2028. Vuodesta 2029 maksujen on tarkoitus määräytyä yhteisesti sovittavilla kertoimilla.’

Suunnitelmallisten saneerausinvestointien jatkaminen myös tulevina vuosina on välttämätöntä hukkaveden määrän vähentämiseksi ja siten putkistokapasiteetin vapauttamiseksi tuleviin tarpeisiin.

Informatiiviset tunnusluvut, vesihuoltolaitos:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Putkistomäärät (km)	80,1	80	81	83	85
Putkirikot (kpl)	0	0	0	0	0
Saneerattu putkisto (m)	0	50	50	50	50
Hukkavesi %	13,3	5	5	5	5
Liittyneiden kiinteistöjen määrä	1103	1120	1140	1160	1180

Informatiiviset tunnusluvut, viemärlaitos

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Putkistomäärät (km)	83,4	89	90	92	94
Putkirikot (kpl)	0	0	0	0	0
Saneerattu putkisto (m)	0	50	50	50	50
Hukkavesi %	38,8	29	27	25	23
Jätevedenpumppaamoiden määrä	40	40	41	41	41
Liittyneiden kiinteistöjen määrä	1028	1040	1060	1080	1100

8.5 Rakennus- ja ympäristölautakunta

8.5.1 Rakennusvalvonta, yksityistiet ja ympäristönsuojelu

	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos%	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	131 488	106 952	100 757	-5,8 %	100 757	100 757
Toimintakulut	-429 700	-402 581	-410 337	-1,9 %	-417 447	-423 948
Toimintakate yhteensä	-298 212	-295 629	-309 580	-4,7 %	-316 690	-323 191

Vastuhenkilö: Tekninen palvelupäällikkö

Vastuualueen toiminta:

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu hoitavat toimialueeseensa kuuluvia, lakisääteisiä viranomaistehtäviä. Lisäksi vastuualueeseen kuuluu kunnalle kuuluvat, yksityisteihin liittyvät tehtävät, kuten yksityistieavustukset. Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii kunnassa rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on yleisen edun kannalta valvoa kaavoituksen noudattamista sekä huolehtia, että rakentamisessa noudatetaan alueidenkäyttölaissa ja rakentamislaisissa tai niiden nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Rakennusvalvonnan tehtävien keskeisinä tavoitteina on varmistaa, että rakentaminen kunnassa tapahtuu turvallisesti, terveellisesti ja suunnitelmallisesti voimassa olevan lainsäädännön, kaavamääräysten ja hyvän rakentamistavan mukaisesti sekä edistää kestävästä ja laadukasta rakennettua ympäristöä.

Rakennusvalvonta vastaa rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä valvoo rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa säännösten mukaisesti. Rakennusvalvonta antaa myös kunnassa tarvittavaa rakentamisen yleistä ohjausta ja neuvontaa.

Ympäristönsuojelun tavoitteena on edistää kestävästi kehittyvää, terveellistä, viihtyisää sekä luontosuhteiltaan monimuotoista luonnonympäristöä panostamalla lupa- ja valvontatehtäviin sekä toteuttamalla pitkän aikavälin ympäristönsuojelun edistämissuunnitelmaa. Ympäristönsuojelun viranhaltijatehtäviä hoitaa ympäristötarkastaja.

Toimintaympäristö ja näkemys tulevasta:

Uusi rakentamislaki tuli voimaan 1.1.2025 ja korvasi vanhan maankäyttö- ja rakennuslain rakentamiseen liittyvät säädökset. Lakia täydentävien asetusten valmistelu on edelleen kesken. Lainsäädännön uudistaminen on aiheuttanut muutoksia muun muassa rakentamisen

lupamuotoihin ja luvanvaraisuuteen, suunnittelijoiden ja työnjohtajien vaatimuksiin sekä lupahakemuksen sisältöön. Rakentamislain säädökset tietomallimuotoisen suunnitelman sisällyttämisestä rakentamislupahakemukseen sekä määräajasta lupahakemuksen käsittelylle tulevat voimaan 1.1.2026.

Rakentamislain tuomat muutokset vaikuttavat toimintaympäristöön ja toimintaan. Uusi lainsäädäntö asettaa kunnalle velvoitteita uudistaa toimintaa, asiakirjoja ja järjestelmiä. Kunnan rakennusjärjestyksen uudistaminen rakentamislain mukaiseksi on kesken. Muuttuneet lupamuodot ja luvanvaraisuudesta laissa vapautetut rakennuskohteet lisäävät rakennusvalvontaan kohdistuvia neuvontapyyntöjä.

Rakennuksen tietomallien sisällyttäminen rakentamislupahakemukseen edellyttää kuntaa hankkimaan ohjelmistoja ja päivittämään nykyisiä järjestelmiä tietomallien käsittelyä varten. Lisäksi laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä velvoittaa kuntien rakennusvalvonnat toimittamaan rakentamiseen liittyvät lupatiedot valtakunnalliseen järjestelmään kansallisesti yhtenäisessä muodossa. Tämä lisää tarvetta henkilöstön koulutukseen ja ohjelmistohankintoihin. Muutosten toteuttaminen tiukassa aikataulussa rakennusvalvonnan päivittäisen työn ohella ja nykyisillä resursseilla on haastavaa.

Vaikka ilmastosuunnitelman laadinta ei ole enää lakisääteisesti sitova toimenpide, Vesilahden jo olemassa olevan ilmastotiekartan päivittämiseen on varauduttava tulevaisuudessa. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen lisäksi on entistä tärkeämpää ilmastomuutoksen vaikutuksiin sopeutuminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Lisäksi vihreä siirtymä ja kiertotalouden lisääntyminen tuo muutoksia toimintaympäristöön, mikä osaltaan vaatii lupakäsittelijän perehtyneisyyttä ja kouluttautumista etenkin muuttuvaan lainsäädäntöön liittyen.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta:

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että toimialojen ja kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä perusteet sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Vesilahden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 31.8.2020 §40.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 9. luvun 2 §:n mukaan lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle. Vesilahden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan toimialajohtajan tehtävä on varmistaa toimialansa valvonnan asianmukaisuus kunnan voimassa olevien ohjeiden mukaisesti ja esihenkilöt ohjaavat ja valvovat alaistensa toimintaa.

Kunnan strategia, talousarvio, hallintosääntö ja visio toimivat keskeisinä toimintaa ohjaavina asiakirjoina. Strateginen johtaminen ja kehittäminen pohjautuvat valtakunnallisiin, seudullisiin

sekä kunnan suunnitelmiin, sääntöihin ja ohjeistuksiin. Suunnitelmia ja ohjeistuksia päivitetään vuosittain tai tarvittaessa.

Lautakunta seuraa viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä ja kunnanhallitus seuraa lautakuntien päätöksiä. Asianosaisilla ja kuntalaisilla on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus kunnan päätöksistä tai kantelu aluehallintovirastolle kunnan toiminnasta.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 8. luvun §2 mukaan toimielimet seuraavat talousarvion toteutumista säännöllisesti. Lautakunnalle raportoidaan talouden toteutumasta kunnanhallituksen hyväksymän täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti. Koko vuoden seuranta tapahtuu ohjeiden mukaisesti tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Lautakunta päättää ostolaskujen hyväksyntäoikeuksista talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti.

Vesilahden kunnassa on käytössä Granite-järjestelmä. Graniten avulla toteutetaan sekä kokonaisvaltaisen riskienhallinnan (toiminnalliset, taloudelliset, tekniset, maine- ja muut riskit) että työsuojelun riskien seuranta. Ohjelmalla tehdään ”läheltä piti” -tilanteisen ilmoitukset sekä nimettömät väärinkäytösilmoitukset (ilmoittajansuojelukanava). Tietosuojaa koskeva vaikutuksien arviointi (DPIA) tehdään myös järjestelmän avulla.

Kunnanhallitus on hyväksynyt 12.6.2023 §86 Vesilahden kunnan valmiussuunnitelman ja toimialat päivittivät valmiussuunnitelmansa syksyn 2023 aikana. Alueellisen evakuoitisuunnitelman laatiminen on käynnistynyt vuoden 2024 aikana osana sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen yhteensovittamisesta vastaavan ryhmän työskentelyä.

Vesilahden kunta on yhtenä Tampereen kehyskuntana mukana seudun ICT-yhteistyössä. Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää osaamista tulee säilyttää ja kehittää myös Vesilahden omassa organisaatiossa.

Toimiala vastaavat omien sopimustensa osalta sopimusvalvonnasta.

Hallintosäännössä on määritelty ratkaisuvallat hankintojen ja luovutusten osalta. Kunnan hankinnoissa käytetään pääasiassa Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n kilpailuttamia sopimustoimittajia. Mahdolliset kilpailuttaminen toteutetaan hankintalain ja Vesilahden kunnan hankintaohjeiden mukaisesti. Kunnanhallitus hyväksyi yhteisen kehyskuntien hankintaohjeen 3.6.2024 §114.

Informatiiviset tunnusluvut:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Rakennusvalvonta					
Rakentamisluvat (kpl)	*	50	50	50	50
Maisematyöluvut (kpl)	*	15	15	15	15
Jatkoajat (kpl)	19	30	20	20	20
Katselmukset (lupaehtokatselmukset / muut katselmukset, kpl)	259*	150/50	150/50	150/50	150/50
Poikkeamisluvat (kpl)	*	10	10	10	10
Käyttöön otetut asunnot (kpl)	8	15	15	15	15
Kunnossapitoavustusta saavat tiekunnat (kpl)	94	63	60	60	60
Asiakastyytyväisyyden kokonaisarvosana (4- 10) **	8,46	**	8,0	8,0	8,0
Ympäristönsuojelu					
Lausunnot	28	30	30	30	30
Ympäristö- ja maaaineslupa- päätösten määrä vuodessa	0	1	1	1	1
Vesihuollon toiminta- alueiden jälkiliittyneiden määrä	***	2	2	2	2
Valvontaohjelman mukaisten tarkastusten määrä	***	15	15	15	15
Muut tarkastukset ***	***	***	5	5	5

* Informatiivisten tunnuslukujen mittarit muuttuneet uuden rakentamislain myötä

** Mittaus suoritetaan aina seuraavan vuoden alussa

*** ei aiemmin mitattu

9 Investointiosa

9.1 Investointisuunnitelma

Investoinnit, eur	Kustannusarvio	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Muut pitkävaikutteiset menot						
eVaka-järjestelmä	-	-35 169	-	-	-	-
Muut pitkävaikutteiset menot		-35 169	0	0	0	0
Maa- ja vesialueet						
Maa-alueiden hankinnat	-	-772 385	-650 000	-200 000	-200 000	-200 000
Lohkomiskulut		-34 320	-	-	-	-
Maa-alueiden myynnit	-	53 111	-	-	-	-
Laskutetut lohkomiskulut		11 200	-	-	-	-
Maa- ja vesialueet yhteensä		-742 394	-650 000	-200 000	-200 000	-200 000

Investoinnit, eur	Kustannusarvio	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kiinteistöhankeet						
Kiinteistöjen saneeraushankkeet	-	-647 550	-600 000	-500 000	-500 000	-500 000
Tapola	-	-	-	-200 000		
Uusi päiväkot	-3 500 000	-201 323	-			-1 650 000
Myytävät kiinteistöt	-	41 377	-	-	-	-
Kiinteistöhankeet yhteensä		-807 496	-600 000	-700 000	-500 000	-2 150 000

Investoinnit, eur	Kustannusarvio	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kaavateiden rakentamiskohteet						
Kaavateiden päällystäminen	-	-103 820	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Metsämantereen alue	-1 600 000	-801 042	-	-	-	-
Tievalaistus	-750 000	-63 064	-150 000	-	-	-
Ämmänhaudanmäki/kaavatiet	-	-66 726	-	-	-	-
Uusien kaava-alueiden rakentaminen	-	-92 677	-845 000	-1 720 000	-730 000	-500 000
Kaavateiden saneeraushankkeet	-	-318 854	-200 000	-250 000	-250 000	-250 000
Liikennemerkkiuudistus	-	-17 856	-15 000	-10 000	-10 000	-10 000
Kunnan maksuosuus kevyenliikenteenväylästä Lempäälään	-1 200 000	-9 466	-30 000	-15 000	-500 000	-500 000
Kaavateiden rakentamiskohteet yhteensä		-1 473 505	-1 340 000	-2 095 000	-1 590 000	-1 360 000

Investoinnit, eur	Kustannusarvio	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet						
Leikki- ja liikuntapaikkojen investoinnit	-	-74 426	-100 000	-100 000	-200 000	-250 000
Sähköautojen latauspisteet	-60 000	-9 175	-15 000	-	-	-
Ympäristön viihtyvyyden parantaminen	-	-17 668	-50 000	-20 000	-20 000	-20 000
Kuituverkko	-497 500	-123 750	-123 750	-	-	-
Lammasniemen uusi venelaituri	-	-33 306	-	-	-	-
Lammasniemen lähivirkistysalue		-	-	-50 000	-50 000	-
Tekonurmikentän huoltorakennus	-200 000	-	-	-	-200 000	-

Klaus Kurjen tien opastuksen uusiminen		-31 818	-	-	-	-
Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet yhteensä		-290 143	-288 750	-170 000	-470 000	-270 000

Investoinnit, eur	Kustannusarvio	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vesi- ja viemärilaitos						
Viemäriverkoston saneeraus (sis. jätevesipumppaamot)	-	-217 363	-100 000	-75 000	-50 000	-50 000
Vesijohtoverkoston saneeraus	-	-64 881	-95 000	-50 000	-25 000	-25 000
Siirtoviemäri	-674 050	-86 679	-61 000	-50 000	-30 000	-
Uusien kaava-alueiden rakentaminen	-	-22 863	-375 000	-800 000	-450 000	-350 000
Metsämantereen alue	-500 000	-226 602	-	-	-	-
Paineenkorotusasema, Suomela	-	-38 144	-	-	-	-
Vesi- ja viemärilaitos yhteensä		-656 532	-631 000	-975 000	-555 000	-425 000

Investoinnit, eur	Kustannusarvio	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Koneet ja kalusto/tekniset palvelut						
Kalustohankinnat		-64 450	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Koneet ja kalusto/tekniset palvelut yhteensä		-64 450	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Koneet ja kalusto/hallintopalvelut						
Messuosasto	-50 000	-16 209	-50 000	-	-	-
Koneet ja kalusto/hallintopalvelut yhteensä		-16 209	-50 000	-	-	-

Investointimenot		-4 191 586	-3 589 750	-4 170 000	-3 345 000	-4 435 000
Investointitulot		105 688	0	0	0	0
Investoinnit yhteensä, netto		-4 085 928	-3 589 750	-4 170 000	-3 345 000	-4 435 000

9.2 Investointien sitovuustasot

Investointiosa	TA 2026
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	0
Osakkeet yhteensä	0
Maa- ja vesialueet yhteensä	-200 000
Kiinteistöhankkeet yhteensä	-700 000
Kaavatiet yhteensä	-2 905 000
Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet yhteensä	-170 000
Vesi- ja viemärilaitos yhteensä	-975 000
Koneet ja kalusto/tekniset palvelut yhteensä	-30 000
Yhteensä	-4 170 000

9.3 Investoinnit 2026, perustelut

Kiinteistöhankkeet:

Kiinteistöjen saneeraushankkeet: Kunnan omistamien kiinteistöjen kunnostus- ja saneeraushankkeet, jotka perustuvat kunnan kiinteistöstrategiaan sekä pitkän tähtäimen suunnitelmiin. Vuosien 2026-2028 määräraha kohdistuu suurelta osin Yhtenäiskoulun 1991 rakennetun osan saneeraukseen.

Kaavateiden rakentamiskohteet:

Kaavateiden päällystäminen: Vuosittainen määräraha varataan uusien alueiden päällystämiseen sekä vanhojen alueiden päällysteen uusimiseen ja korjaamiseen.

Uusien kaavateiden rakentaminen: Määräraha kohdistuu vuonna 2026 Suomalais-Järvenrannan kunnallistekniikan loppuunsaattamiseen sekä Metsämantere II ja Kalalahden

asuinalueiden rakentamiseen. Suunnitelmavuosien suurimpina hankkeita ovat mm. Kurkiniityn alueen ja Suomalantien rakentaminen

Kaavateiden saneeraushankkeet: Vuosittainen kaavateiden päällysteiden uusiminen ja asemakaava-alueiden teiden päällystäminen päällystysuunnitelman mukaisesti. Vuosien 2026-2028 aikana on tarkoitus saneerata Tapolan ja Karholan alueen sekä Aurinkorinteen katuosuuksia.

Liikennemerkkiiudistus: Liikennemerkkiiudistuksesta on säädetty tieliikennelaissa 2020. Lain mukaan uusien merkkien siirtymäaika on kymmenen vuotta, mutta suuri osa liikennemerkeistä on erittäin huonokuntoisia ja uusiminen jaksotetaan useammalle vuodelle.

Kevyenliikenteenväylä Lempäälään: MAL-rahoituksen mukainen kevyenliikenteen väylän suunnittelu Vesilahti-Lempäälä välille. Vuoden 2026 varaus koskee suunnittelukustannuksia ja mahdollinen rakennuskustannus on jaettu vuosille 2027 ja 2028.

Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet:

Leikki- ja liikuntapaikkojen investoinnit: Uusien asemakaava-alueiden (Suomela ja Metsämantere) leikki- ja liikuntapaikkojen rakentaminen ja olemassa olevien kunnostus.

Ympäristön viihtyvyyden parantaminen: Vihersuunnitelman mukaisten toimien jatkaminen ja uusien viheralueiden perustaminen sekä olemassa olevien kunnostaminen.

Lammasniemen lähivirkistysalueen suunnittelu on toteutettu vuoden 2025 aikana. Hanke on riippuvainen haetusta avustuksesta, jolla pyritään kattamaan 50-70 % hankkeen kustannuksista.

Vesi- ja viemärilaitos:

Uusien kaava-alueiden rakentaminen: Määräraha kohdistuu vuonna 2026 Suomalan-Järvenrannan kunnallistekniikan loppuunsaattamiseen sekä Metsämantere II ja Kalalahden asuinalueiden rakentamiseen. Suunnitelmavuosien suurimpina hankkeina mm. Kurkiniityn alueen ja Suomalantien rakentaminen.

Viemäri- ja vesijohtoverkoston saneeraushankkeet: Hankkeet pitävät sisällään jätevesipumppaamoiden ja verkostojen saneeraustoimenpiteet, jotka perustuvat vuotovesiselvityksiin sekä erillisiin suunnitelmiin ja kuntokartoituksiin.

Siirtoviemäri: Vesilahden osuus keskuspuhdistamon siirtoviemäristä.

Koneet ja kalusto:

Kaluston päivittäminen / tekniset palvelut: Teknisten palveluiden toimialan kaluston päivittämiseen varattu määräraha.

10 Rahoituslaskelma

	TP 2024	MTA 2025*	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate (+/-)	1 771 734	1 218 969	1 262 595	1 678 184	1 768 340
Tulorahoituksen korjauserät (+/-)	-283 564	-150 000*	-150 000	-100 000	-100 000
Toiminnan rahavirta	1 488 170	1 068 969	1 112 595	1 578 184	1 668 340
Investointien rahavirta					
Investointimenot (-)	-4 191 979	-3 389 750*	-4 170 000	-3 345 000	-4 435 000
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	389 252	150 000*	150 000	100 000	100 000
Investointien rahavirta	-3 802 727	-3 239 750	-4 020 000	-3 245 000	-4 335 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 314 557	-2 170 781	-2 907 405	-1 666 816	-2 666 660
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset (+/-)	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys (+)	3 000 000	4 600 000*	4 400 000	4 000 000	5 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (-)	-1 336 666	-3 686 666*	-1 859 999	-2 303 333	-2 519 999
Lyhytaikaisten lainojen muutos (+/-)	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset (+/-)	-806 255	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	857 079	913 334	2 540 001	1 696 667	2 480 001
Rahavarojen muutos	-1 457 478	-1 257 447	-367 404	29 851	-186 659
Rahavarat 31.12.	1 657 904	400 457	33 053	62 904	-123 755
Rahavarat 1.1.	3 115 382	1 657 904	400 457	33 053	62 904

*Arvio vuoden 2025 kokonaismäärästä, talousarvion laadintaan mennessä ei vielä tehty ta-muutosta.

Suunnitelmavuoden 2028 negatiivinen rahavaratilanne katetaan kunnan tililimiitillä.

Rahoituslaskelman sitovat erät ovat antolainaus, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja pitkäaikaisten lainojen vähennys.

Lyhytaikaisten lainojen muutosta ei esitetä sitovana eränä, koska lyhytaikaisen lainan tarkoitus on mahdollistaa joustava lainanotto, jos kunnan kassatilanne on heikko.

11 Talousarvion yhdistelmä

TA 2026		TA 2026	
Käyttötalousosa		Tuloslaskelmaosa	
Tarkastuslautakunta		Verotulot	12 757 560
Tarkastuslautakunta	-18 562	Valtionosuudet	3 487 265
Kunnanhallitus		Rahoitustuotot ja -kulut	-299 100
Hallintopalvelut	-2 865 042	Satunnaiset erät	0
Sivistyslautakunta		Tilinpäätössiirrot	0
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	-11 361 689		
Vapaa-ajan palvelut	-812 426		
Tekninen lautakunta		Investointiosa	
Tekniset palvelut	344 623	Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	0
Vesi- ja viemärilaitos (tulos)	89 787	Osakkeet yhteensä	0
Rakennus- ja ympäristölautakunta		Maa- ja vesialueet yhteensä	-200 000
Rakennusvalvonta, yksityistiet ja ympäristönsuojelu	-309 580	Kiinteistöhankeet yhteensä	-700 000
		Kaavateiden rakentamiskohteet yhteensä	-2905 000
Rahoitusosa		Puistot, leikkikentät ja yleiset alueet yhteensä	-170 000
Antolainauksen muutos	0	Vesi- ja viemärilaitos yhteensä	-975 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 400 000	Koneet ja kalusto/tekniset palvelut yhteensä	-30 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 859 999		

vesilahti

Vesilahden kunta
Lindinkuja 1
37470 Vesilahti

03 5652 7500

www.vesilahti.fi